

EL PAPA FRANCESC S'ERIGEIX EN VEU DELS SENSE VEU EN LA SEVA GIRA PER L'EQUADOR, BOLÍVIA I EL PARAGUAI

P 2, 5, 6 i 7

Profeta d'Amèrica

«El crit de l'evangelització és tan urgent com ho foren els desitjos d'independència»

«Demano perdó pels crims contra els pobles originaris durant la conquesta d'Amèrica»

«Mai més guerres entre germans! Hem de construir sempre la pau!»

Arcadi Oliveres ens ofereix les claus per entendre la crisi de Grècia

P 9

La classe de religió en entredit

P 3-4

Deu preguntes i respostes sobre la «Laudato si»

per Peio Sánchez

P 18-20

Al [CatCristEstiu] d'aquesta setmana

- III Nova edició de festes i sants
- VII Esglésies impossibles
- VIII L'ermità de Samalús i Eusebi Arnau

Editorial

Clam per Amèrica

«Creo en vos/ arquitecto, ingeniero, / artesano, carpintero, / albañil y armador/ Creo en vos/ constructor del pensamiento/ de la música y el viento/ de la paz y del amor.» (...) Aquest «Credo nicaragüense» basat en un poema de Carlos Mejía Godoy (Somoto, Nicaragua, 1943) forma parte de la *Misa Campesina* que, malgrat estar prohibida al seu país, va aconseguir una gran popularitat i va arribar a ser guardonada el 1979 amb el premi «¡Bravo!» de la Conferència Episcopal Espanyola.

Amb un gènere literari semblant, el d'enaltir els humils de la geografia humana de Llatinoamèrica —però sense gens de revengisme i acompanyat de peticions de perdó— el papa Francesc durant la seva trobada recent amb moviments populars d'arreu del món a Santa Cruz de la Sierra (Bolívia) va cridar: «Que el clam dels exclosos s'escolti a Llatinoamèrica i a tota la Terra.» En un moment especialment emotiu, el Bisbe de Roma va fer protagonistes de la salvació del món els més humils. «Què hi puc fer jo, cartroner, tastador, *pepenador*, recicladora, davant de tants problemes si amb prou feines guanyo prou per poder menjar? Què hi puc fer jo, artesà, venedor ambulant, transportista, treballador exclòs si ni tan sols tinc drets laborals? Què hi puc fer jo, camperola, indígena, pescador que amb prou feines puc resistir l'avassallament de les grans corporacions? Què hi puc fer jo des del meu poble, la meva barraca, la meva població, el meu ranxo quan sóc diàriament discriminat i marginat? Què

hi pot fer aquell estudiant, aquell jove, aquell militant, aquell missioner que va per les barriades i els paratges amb el cor ple de somnis però gairebé sense cap solució per als seus problemes?»

A continuació, el Papa, entre aplaudiments, va contestar la seva pròpia pregunta: «Molt! Hi podeu fer molt. Vosaltres, els més humils, els explotats, els pobres i exclosos, hi podeu fer i feu molt. M'atreveixo a dir-vos que el futur de la humanitat és, en gran mesura, a les vostres mans, en la vostra capacitat d'organitzar-vos i promoure alternatives creatives, en la recerca quotidiana de feina, sostre, terra. No us acovardiu!»

Leonardo Boff escriu: «Molts s'han preguntat si l'actual papa Francesc, com que ve d'Amèrica Llatina, és un seguidor de la teologia de l'alliberament. Aquesta pregunta és irrellevant (...). No és important que el papa Francesc no utilitzi el terme "teologia de l'alliberament". El que és important és que parli i que actuï de manera alliberadora. Fins i tot és bo que el Papa no s'afiliï a un cert tipus de teologia, com la de l'alliberament o qualsevol altra.» Antoni Maria Oriol Tataret, gran expert en Doctrina Social de l'Església i col·laborador de *Catalunya Cristiana*, ensenyava que si es confrontava l'Antic Testament amb la realitat de la injustícia, la conseqüència era l'ús de les armes. Però el catòlic té una altra instància de discerniment, l'Església, la vida comunitària, la Tradició... I Francesc creu profundament en la col·legialitat, en la sinodalitat i en el discerniment de la vida comunitària.

Un nou llindar

Sebastià Taltavull Anglada
Bisbe auxiliar de Barcelona

Una llum dins el meu cor

El cantautor i a cor amb l'assemblea ho ha anat glosant durant l'Eucaristia on un grup de joves de diferents edats han proclamat la seva adhesió a Jesucrist i el goig de pertànyer a la família dels cristians, l'Església: «Tu has encès una llum dins el meu cor que ningú no podrà apagar mai.» Cada dia aprenem a pregar i aprenem a dir allò que vivim i desitgem, sobretot quan ens adonem —ho dic amb les seves paraules— «que trobarem regals que no esperàvem, que aprendrem a estimar l'art d'aprendre i estimar l'art de desaprendre i ens despullarem de la nostra por».

La paraula de Déu escoltada amb molta atenció i meditada-comentada amb emoció ha donat resposta a preguntes com aquesta plantejada per una jove en un diàleg entranyable uns dies abans: «I, com puc saber que Déu m'escolta?» És la pregunta de qui amaga la necessitat de ser escoltada. Déu parla sempre a través de la Paraula que ens dirigeix; a través de la pròpia consciència ben formada; a través de les persones; a través dels signes dels temps manifestats en tot el que cada dia succeeix; i més... La llista és llarga. Això sí, demana que l'escoltem amb confiança i amor!

En ocasió de la Confirmació hem escoltat que «tan bon punt la veu m'hagué parlat, l'Esperit va entrar dintre meu i em féu posar dret. Aleshores vaig sentir el qui em parlava i em deia: «Jo t'envio» (Ez 2,2s). «També els qui anaven amb Pere van quedar molt sorpresos en veure que el do de l'Esperit Sant era abocat fins i tot sobre els no creients» (Ac 10,44s). La sorpresa és que a l'escolta segueix el testimoni.

«La meua vida s'havia desviat cap a altres indrets, ha estat un viatge emocionant i ara vull confirmar la fe» —ha dit una mare jove. Unes noies han decidit emprendre un camí de fe on l'amor i el servei en siguin els distintius. I encara, un grup de nois i noies més joves han valorat el grup de catequesi i la catequista com una petita família guiada per ella. Per això, amb joia podem cantar: «Heu encès una llum dins el meu cor.»

L'EFEMÈRIDE DE LA SETMANA

Dia 23 de juliol del 2013: primer viatge del recent escollit papa Francesc.

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Guillem Farré, CASTELLÓ; Víctor Gay, GIRONA; Jordi Pérez Ansótegui, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patricia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Joan Arimany, Jaume Aymar, Pilarín Bayés, Sofia Berlanga, Àngel Briñas, Josep M. Carreras, Agustí Codinach, Antoni Coll, Jaume González, Joan Guiteras, Joan A. Mateo, Victòria Molins, Josan Montull, Arcadi Oliveres, Joan Pallarès-Personat, M. Carmen Pérez, Joan Piñol, Quique, Josep Rius-Camps, Jaume Sacasas, Peio Sánchez, Lluís Serra, Valentí Serra, Sebastià Taltavull, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja.

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Pàgina web: www.catalunyacristiana.cat

www.facebook.com/catalunyacristiana

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 135 €

Gibraltar i Portugal: 135,01 €

Resta d'Europa: 213,25 €

Amèrica i Àfrica: 250,01 €

Àsia i Oceania: 325,05 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

El futur de la classe de religió

Rigau proposa una matèria de cultura i història de les religions

Joan Piñol

El futur de la classe de religió està en entredit. No només perquè una part significativa de l'opinió pública, esperonada pels partits d'esqueres, hi estigui en contra. Fins i tot els partidaris de la presència de la religió a l'escola pública plantegen models diferents. Per ara, el debat està soterrat però està clar que quan s'obri serà un tema de difícil solució. Precisament per obrir aquest debat social i afrontar la realitat, el sindicat Junts, de mestres de religió catòlica a l'escola pública, va organitzar l'1 de juliol un simposi sobre el tema. Entre els participants hi havia les principals figures de l'ensenyament a Catalunya: la consellera Irene Rigau, el director del Secretariat Interdiocesà d'Ensenyament de la Religió Catòlica (SIERC), Pere Micaló, i el director general de la Universitat Ramon Llull, Andreu Ibarz.

A l'assumpte principal, la classe de religió a l'escola pública, hi conflueixen altres qüestions que no són pas menors. D'una banda, el professorat de religió viu en l'actualitat una inestabilitat laboral considerable però tem que la desaparició de l'assignatura els condemni a perdre la feina. De l'altra, la societat catalana està fortament secularitzada i les minories religioses cada cop són més presents. Per últim, el dret dels pares que els seus fills rebin un ensenyament religiós es veu sovint vulnerat pels centres acadèmics on impera el laïcisme combatiu.

Incertesa laboral

El president de Junts, Ferran Piñero, va deixar clar quin és principal objectiu del sindicat: «Volem defensar les nostres condicions laborals i professionals.» El públic del simposi el formaven uns 250 professors i es notava a l'ambient la preocupació pel futur laboral. Les preguntes que van formular a la consellera Irene Rigau després de la taula rodona que tingué lloc durant el simposi van versar majoritàriament a l'entorn dels aspectes laborals. Davant d'aquest panorama, Piñero va deixar clar que «no som espectadors passius sinó que volem fer aportacions al debat i reivindicuem en nostre paper en el futur».

També va prendre la paraula el director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, Enric Vendrell, per destacar el paper de la religió a l'escola com a eina d'integració de l'alumnat nouvingut. «Les institucions educatives són el lloc de trobada de religions diferents i, per tant, són un factor essencial per a la convivència», va dir. Vendrell va reivindicar la presència de la classe de la religió però, jugant amb el títol, va demanar que «no només hi hagi la classe de religió sinó també religió a la classe».

El debat de fons va ser quin model

de classe de religió tindrà Catalunya en el futur. La taula rodona, moderada pel periodista Enric Juliana, va tenir per centre aquesta qüestió. El delegat d'Ensenyament del bisbat de Girona i també director del SIERC, Pere Micaló, va aclarir primer que parlava a títol personal i, posteriorment, va dibuixar dos escenaris: un si Catalunya continua dins l'Estat espanyol i un altre amb una eventual independència. En el primer cas, Micaló es va mostrar confiat que la posició de la classe de religió no canviaria, com a mínim a curt termini. En un estat català independent, el panorama és molt més obert i més incert. «Tindria més preguntes que respostes perquè no sé en quin paradigma ens mouríem», va reconèixer.

El director general de Blanquerna-Universitat Ramon Llull, Andreu Ibarz, va fer una exposició breu però va ser ell qui va fer la proposta més interessant de la jornada. Seguint el model que aplica la facultat de Magisteri de la Ramon Llull, va dibuixar una alternativa al model actual: «Establir un coneixement obligatori de les religions dins del currículum i, després, una assignatura optativa per aprofundir en la confessionalitat.» Aquest model, que va qualificar d'integrador, asseguraria l'alfabetisme cultural, històric i contextual mentre que l'assignatura optativa permetria un ensenyament de la religió que fos confessional. Per al director general de Blanquerna, s'ha de lluitar perquè la societat distingeixi confessionalitat de «confessionalisme». «La classe de religió catòlica no és catequesi ni adoctrinament i és positiu

IRENE RIGAU
«Hem de superar el paradigma de la laïcitat de l'escola pública i defensar que la religió hi té cabuda»

ORIOl JUNQUERAS
«El contingut d'una futura matèria ha de ser religiós i no pot ser un apèndix de la classe d'història de l'art»

ANDREU IBARZ
«Tenim classe de religió no perquè hi hagi un concordat amb la Santa Seu sinó perquè és un dret reconegut als pares»

que sigui una assignatura confessional i això ho hem d'explicar», va reflexionar. En aquest sentit, Ibarz va clamar per «superar escarnis, frivoltats i la rumorologia reiterada».

Dret dels pares

Ibarz també va posar sobre la taula un aspecte que els altres ponents van passar per alt: el dret constitucional reconegut als pares per educar els seus fills segons les seves conviccions morals i religioses. «Tenim classe de religió a l'escola pública no perquè hi hagi un concordat amb la Santa Seu sinó perquè és un dret reconegut als pares», va defensar. De fet, molts països europeus tenen classe de religió confessional i no tenen cap acord de caire institucional amb la Santa Seu.

Per la seva part, Carme Borbonès, presidenta en funcions de Càritas Catalunya, va fer una defensa decidida de la classe de religió a l'escola per «la seva gran importància social» i també va fer èmfasi en la transmissió dels valors morals cristians com a eina per millorar la societat.

En el debat també hi va participar Oriol Junqueras, president d'ERC. Tot i que no és expert en ensenyament, Junts el va convidar pel seu destacat paper polític. Junqueras, que sovint ha declarat que és catòlic, va mostrar-se partidari de l'ensenyament de la religió a l'escola. Això sí, sense expressar-ho explícitament, va parlar d'una classe d'història de les religions o de cultura religiosa sense fer esment a la confessionalitat de l'assignatura. Tanmateix, sí que va apuntar que

FERRAN PIÑEIRO
«Volem defensar
les condicions
laborals i
professionals
dels mestres
de religió»

L'analfabetisme religiós només es combat amb una assignatura específica. «El contingut d'una futura matèria ha de ser religiós i no pot ser un apèndix de la classe de literatura o d'història de l'art», va dir. També va fer una interessant reflexió: «La llibertat religiosa és un dret que històricament va néixer com a eina contra les religions majoritàries però actualment és un dret al qual s'agafen precisament els col·lectius religiosos.» Per això, va reconèixer que les persones creients tenen també dret a rebre un ensenyament confessional a l'escola i que cal ponderar l'aconfessionalitat de l'Estat amb aquests drets.

La consellera Rigau era la més esperada del simposi. En primer lloc, va destacar la influència que ha tingut el model francès en la comunitat educativa catalana i com això ha conformat el substrat ideològic dels mestres. «En l'imaginari dels professors, la religió no té cabuda a l'escola», va explicar. Així doncs, tot i que el model francès és únic a Europa és la influència principal dels mestres, sindicats i facultats de Magisteri. Rigau va mostrar-se contrària a aquest laïcisme excoent i va defensar que la religió hauria d'estar inclosa en el sistema educatiu tot i que de manera diferent. Va suggerir l'establiment d'una matèria obligatòria sobre diversitat religiosa, història i cultura de les religions.

En resum, la consellera va tirar-ne una de freda i una de calenta. Va animar a «superar el paradigma de la laïcitat de l'escola pública» i a iniciar un debat dins la comunitat educativa per mantenir la presència de la religió. També va reafirmar el dret de les famílies a tenir una assignatura de religió. En canvi, es va mostrar partidària de canviar el model actual de classe de religió confessional i de dibuixar un currículum molt més sincrètic entre diverses religions, amb un èmfasi especial a combatre l'analfabetisme religiós. Tant Junqueras com Rigau van prometre als mestres de religió catòlica que podrien impartir aquesta assignatura substitutòria i que el seu estatus acabaria sent homologat amb el dels altres mestres. Els aplaudiments van ser sorollosos. Tot i així, aquest caramel tenia un fort contingut polític i, en certa manera, venia enverinat. Tot plegat, com va dir Micaló, se supedita al futur polític de Catalunya. Seguirà havent religió a l'escola pública? La resposta sembla que ha de ser sí. Ara bé, no serà com fins ara ni segurament serà una assignatura confessional catòlica.

Meritxell Escude

Carme Borbonès, Andreu Ibarz, Irene Rigau, Enric Juliana, Oriol Junqueras i Pere Micaló, d'esquerra a dreta.

Europa: tres paradigmes

La jornada comptava amb un convidat estrella per parlar del panorama de l'ensenyament religiós al continent europeu: el germà de La Salle Flavio Pajer, professor de Pedagogia a la universitat Salesiana de Roma. Entre la dilatada trajectòria d'aquest veterà italià destaca una data: l'any 1985. Pajer formà part de la comissió negociadora del concordat entre l'Estat italià i la Santa Seu, on va treballar especialment en el capítol de la religió catòlica a l'escola pública.

El germà Pajer va impartir una conferència densa i rica pel que fa a continguts. En resum, va assenyalar tres paradigmes que imperen actualment a Europa en l'àrea d'ensenyament de la religió. Aquests tres models no són excoents i sovint es donen alhora o de manera fragmentada. El primer és el polític-institucional, on la religió té un paper cultural, històric i polític de primer ordre. El plantejament de l'ensenyament religiós és confessional i l'aproximació és *into faith*, és a dir, dins la fe. El segon és l'acadèmic, que és aquell en què predomina la religió com a coneixement curricular. En aquest, la religió és un valor cultural a transmetre des d'un punt de vista d'uns continguts. És un ensenyament *about religion*, o

sigui, sobre la religió. El tercer és el paradigma ètic, caracteritzat pel fet de centrar-se en la cohesió social i la ciutadania com a valor. L'aproximació és *from religion*, és a dir, des de la religió. Un quart model, tot i que Pajer només hi va fer esment, és el francès, on la religió no té cap paper. «És un model *out of religion*, és a dir, que deixa totalment fora la religió», va resumir Pajer.

Pajer va descriure acuradament els fonaments de cada paradigma però no va voler valorar-los ni triar-ne un sinó que els va situar en un pla d'igualtat. Va fer un èmfasi especial en la importància que té el context històric, social i religiós de cada estat a l'hora de decidir-se per un o altre model. Tanmateix, sí que va fixar algunes idees improvisant més enllà del text que portava escrit. Per a Pajer, l'ensenyament de la religió no pot ser merament instrumental, de cara a uns valors, sinó que ha de ser integral i explicar també els fonaments teològics. Igualment, va llançar un avís respecte del tercer model: «Hem de tenir en compte els perills d'instrumentalitzar políticament les tradicions religioses.»

Tot i que el pedagog va optar per no citar cap país en concret, és convenient posar exemples. El primer

paradigma és el propi d'Espanya o Itàlia, on l'ensenyament religiós és confessional. L'exponent més clar del segon paradigma és el Regne Unit, on hi ha una assignatura obligatòria d'història de les religions que, si bé fa èmfasi en el cristianisme, no deixa de ser un coneixement acadèmic amb un to sincrètic. El tercer és el cas de les assignatures alternatives a la religió que han dissenyat alguns estats i que es fonamenten en la transmissió dels valors, en la línia del que fou Educació per a la Ciutadania a Espanya.

En el conjunt d'Europa predomina la classe de religió confessional, aquella impartida per docents amb preparació religiosa. És el cas d'Alemanya, Bèlgica, Itàlia i Espanya, entre d'altres. En 13 països de la Unió Europea la classe de religió és obligatòria (6 països de majoria protestant, 4 de catòlica i 3 d'ortodoxa). Un cas paradigmàtic és el de Finlàndia, un país amb fama de tenir el millor sistema educatiu del món. Allà els alumnes tenen entre 1 i 3 hores de classe de religió obligatòries la setmana tant a primària com a secundària. El professorat està format per funcionaris i, a secundària, cal que els mestres hagin cursat Teologia, una carrera que s'imparteix a les universitats públiques.

Equador

Una visita d'altura: dels Andes al Pacífic

El papa Francesc és rebut a l'Equador amb el crit afectuós de «Panchito»

Redacció

Trenta anys després, Paquito i Panchito es van poder abraçar de nou a Guayaquil, al Col·legi Xavier, on el papa Francesc, batejat com a «Panchito» pels equatorians, va dinar després de l'eucaristia multitudinària celebrada al parc Samanes el 7 de juliol passat. Va ser un dels moments més emotius de l'estada de gairebé 4 dies que el Papa va fer a l'Equador. El pare Paquito, nascut a Màlaga, però establert des de fa molts anys al país andí, és un vell amic jesuïta de Bergoglio. Als seus 91 anys va poder abraçar per primera vegada un Successor de Pere, en una breu trobada informal, que no estava al programa, però que reflectia molt bé el caràcter i la manera de fer del Papa argentí. A l'Equador Francesc va passar per Quito i Guayaquil, on va celebrar eucaristies multitudinàries, a més de les múltiples trobades pastorals, i també les de caire més institucional. Va passar, en poc temps, dels gairebé tres mil metres d'altura de la serralada andina a la costa de l'oceà Pacífic. En tots dos indrets, per a la celebració de la missa, el Papa va escollir un bàcul de fusta que li agrada molt, fet per reclusos de la presó de Sanremo. L'original s'havia fet malbé durant el viatge que va fer a Terra Santa el 2014, però Francesc va demanar-ne una còpia exacta de fusta d'olivera de Betlem per al seu viatge per Llatinoamèrica. Juntament amb el bàcul, també va portar una casulla amb tocs indígenes, a joc amb la música tradicional i les danses pròpies del poble equatorià que van amenitzar les celebracions.

Crit de llibertat

A Guayaquil, al parc Samanes, Francesc va centrar l'homilia en la família. «La fe es mescla amb la llet materna —va exclamar—: experimentant l'amor dels pares sentim proper l'amor de Déu.» Davant les situacions difícils que sorgeixen sovint en la vida quotidiana de la família, el Papa va recordar que «resar sempre ens treu del perímetre dels nostres neguits, ens fa transcendir el que ens dol, el que ens agita o el que ens falta a nosaltres mateixos i ens ajuda a posar-nos en la pell dels altres, en les seves sabates». I va afegir que la família és una escola on se'ns recorda que el nostre pròxim viu sota el mateix sostre i comparteix la nostra vida.

L'endemà, al parc del Bicentenari de Quito, indret que commemora la independència de l'Equador, el Sant Pare va convidar l'Església equatoriana a llençar un nou crit de llibertat: el de l'evangelització. «L'evangelització —va dir a l'homilia— pot ser el vehicle d'unitat d'aspiracions, sensibilitats, il·lusions i fins i tot de certes utopies. És clar que sí. Això és el que creiem i diem ben alt.» Un crit, però, que, com va recordar Francesc, ha d'arrencar d'un

desig profund d'aconseguir la inclusió a tots els nivells. Citant l'*Evangelii gaudium*, va afirmar que «els cristians volem insistir en la nostra proposta de reconèixer l'altre, de guarir les ferides. De construir ponts, d'estrènyer llaços i d'ajudar-nos mútuament a dur les càrregues». I va acabar demanat des de la capital més alta del món: «El crit de l'evangelització és tan urgent i

comminatori com el d'aquells desitjos d'independència. Té una fascinació similar, té el mateix foc que atrau. Germans, tingueu els sentiments de Jesús. Sigueu un testimoni de comunió fraterna que es torna resplendent!»

Cada gest, cada paraula, cada improvisació del Papa van ser ocasió al seu pas per l'Equador per reivindicar la urgència en l'Església d'una conversió

pastoral profunda. «Francesc ha tornat a Llatinoamèrica encarnant ell mateix l'anomenat encontre amb Jesús al seu poble i a fer una Església en sortida missionera», ha escrit el jesuïta Guillermo Ruiz, «el Papa ha universalitzat l'esperit d'Aparecida». I ho va fer com un modest pelegrí, sense estridències, amb el desig de «compartir amb els altres l'alegria d'evangelitzar».

El vi bo de Francesc

Mari Carmen Perez Presa
Missionera del Camí Neocatecumenal

A Hispanoamèrica, per a la majoria del poble cristià, que són fonamentalment els més senzills, els que viuen per sota del llindar de la pobresa, el Papa és algú molt llunyà. Viu a Europa i això queda molt lluny, no només quilomètricament, sinó també psicològicament. Per això és difícil comprendre que un «gran senyor», el «cap» de l'Església catòlica, s'acosti sense distinció tant al poble pla com als mandataris, als rics i als pobres. Un Papa que parla sense por de la pobresa i de com hem de ser els cristians.

En la visita a l'Equador ha dit coses senzilles i amb un significat fàcil d'entendre per a uns i altres. Va començar, tan bon punt va arribar, aclarint que l'Església no és el sol, que el sol és Jesucrist i que l'Església és la lluna, que si no rep la llum de Crist, no té res a reflectir. Si ens «amaguem» de Crist, no som res, només obscuritat.

L'eucaristia a Guayaquil va ser un dels moments forts de la visita, a pesar de celebrar-se amb un sol i una calor insuportables, en un espai sense cap arbre

en quilòmetres a la rodona. Molta gent va anar a dormir la nit abans en una ciutat que és molt perillosa, sobretot de nit.

L'homilia es va centrar en l'evangeli de les noces de Canà. Francesc va parlar de la família, de la importància d'una mare atenta a les necessitats de cadascú. De la importància que tinguem vi: alegria, amor... Aquest vi els falta als joves, als ancians, als malalts, als aturats que no tenen aquesta mare atenta que és Maria. Va parlar de la família com de l'hospital més bo per als «malalts», la millor escola per als infants, el millor asil per als ancians, l'Església domèstica, el millor lloc per viure el pròxim, que sota el mateix sostre, té necessitats i per amor se serveixen uns als altres, sense descartar ningú.

En un món com el d'avui, on ningú no vol arriscar-se a estimar en tot el que aquesta bon notícia significa, on la gent ha perdut l'esperança d'estimar, el Papa ens va parlar de no desesperar davant dels problemes i patiments, sabent que, si avui el vi no és el millor, no deixem de «murmurar al cor» que el vi bo arribarà. És la Bona Notícia de l'amor de Déu, que treu el vi nou de la nostra realitat de pecat, rebent aquest amor de Crist que ha mort perquè nosaltres visquem.

Bolívia

Veu dels sense veu en una terra beneïda

El Sant Pare convida a transformar la lògica del descart en lògica de comunió

Redacció

«Necessitem un canvi, un canvi real, un canvi positiu, un canvi redemptor.» Les paraules del papa Francesc en la II Trobada Mundial dels Moviments Populars van marcar el to de la seva històrica visita pastoral a Bolívia, que va tenir lloc del 8 al 10 de juliol. Al llarg de tota la gira llatinoamericana, i també al llarg de tot el seu pontificat, el Sant Pare s'ha erigit en la veu dels sense veu, denunciant insistentment la lògica del descart que regeix la societat actual, i convida a transformar-la en una lògica de comunió i fraternitat. «Francesc és el cap que ens ajuda a visibilitzar els nostres problemes, la veu dels que no tenen veu», expressava satisfet a Ràdio Vaticana un dels participants en la trobada de moviments populars celebrada a Santa Cruz de la Sierra.

En la Trobada Mundial dels Moviments Populars Francesc va demanar també humilment perdó «no només per les ofenses de la pròpia Església, sinó pels crims contra els pobles originaris durant l'anomenada conquesta d'Amèrica».

A Bolívia, el Papa va convidar els catòlics a comunicar l'alegria de l'evangeli, a ser sal de la terra i llum del món, des d'una opció preferencial i evangèlica pels últims, pels descartats, pels exclosos: «Aquesta és l'opció preferencial de l'Església.» «No es pot creure en Déu Pare sense veure un germà en cada persona —va recordar tan bon punt va aterrar a l'aeroport internacional d'El Alto, a La Paz—, i no es pot seguir Jesús sense lliurar la vida pels quals Ell va morir a la creu.»

L'endemà, a la multitudinària eucaristia celebrada a la plaça de Crist Redemptor de Santa Cruz, el Sant Pare va parlar de les moltes mares que va poder veure en aquests dies «carregant els fills a l'esquena», «portant a sobre la vida, el futur de la seva gent, els seus motius d'alegria i esperances», però també les «desil·lusions, tristeses, i amargors», «la injustícia que sembla que no s'atura i les cicatrius d'una justícia no realitzada». Els infants i els ancians van tornar a ser els protagonistes en el seu discurs, com a víctimes d'un sistema que descarta tot allò que no produeix: «Pren, beneeix i lliura.» Aquesta és la solució proposada per Francesc. Amb aquestes tres accions Jesús aconsegueix transformar una lògica del descart en una lògica de comunió, de comunitat.

«Jesús vol aixecar-nos»

I per visualitzar aquesta opció, un dels actes més emotius de Francesc a Bolívia va ser la visita al Centre de Rehabilitació Santa Cruz Palmasola, una de les realitats penitenciàries més dures i doloroses de la regió, i al mateix temps, un lloc on es practiquen amb bons resultats modalitats de convivència entre els reclusos i la seva família.

Segons va informar Ràdio Vaticana, en la trobada amb els detinguts i amb

el personal que en té cura a la presó, Francesc es va presentar com un «home perdonat», un home «que va ser i que és salvat dels seus pecats nombrosos». «No tinc gaires coses per donar-vos i oferir-vos però tot el que tinc i el que estimo, sí que us ho vull donar, sí que ho vull compartir: Jesucrist, la misericòrdia del

Pare.» Recordant que els deixebles de Jesús, Pere i Pau, també van ser presos i que va ser la pregària la que els va sostenir en aquells moments, perquè «quan Jesús entra en la vida un no queda aturat en el seu passat sinó que comença a mirar el present d'una altra manera, amb una altra esperança». El Papa els

va instar a parlar amb els sacerdots que van per allà perquè «Jesús sempre vol aixecar-nos», va afirmar.

Així mateix el Pontífex va indicar que «reclusió no és el mateix que exclusió», perquè «la reclusió forma part d'un procés de reinserció en la societat». En aquest sentit, els va recordar que la convivència depèn en part d'ells mateixos, i els va exhortar a ajudar-se mútuament i a lluitar per sortir endavant. Finalment va adreçar també una paraula d'encoratjament al personal penitenciari, que té la tasca important d'«aixecar i no rebaixar; de dignificar i no humiliar; d'animar i no afligir».

En l'atapeïda agenda boliviana, tampoc no van faltar les trobades amb les autoritats civils del país, encapçalades pel president Evo Morales, als quals va instar a treballar sempre en clau de pau —sobretot pensant en el conflicte entre Xile i Bolívia per l'accés al mar— i també amb bisbes, sacerdots, religiosos i seminaristes. Especialment emotiu va ser un acte breu i senzill, aparentment sense importància perquè no apareixia al programa, però carregat de simbolisme. Va ser el record que el Papa va voler tenir del pare jesuïta Lluís Espinal, assassinat el 21 de març del 1980 per un grup de paramilitars. Francesc es va voler aturar uns instants per pregar en el lloc on va ser trobat sense vida: «M'he aturat aquí per saludar-vos i sobretot per recordar. Recordar un germà, un germà nostre, víctima d'interessos que no volien que es lluités per la llibertat de Bolívia. El P. Espinal va predicar l'Evangeli i aquest Evangeli va molestar i per això el van matar. Fem un minut de silenci en pregària i després preguem tots junts.»

El crucifix de la polèmica

Durant la seva visita de cortesia al palau presidencial a La Paz, el president Evo Morales va entregar al papa Francesc diversos regals. I un d'ells va fer encendre la polèmica, sobretot entre els sectors opositors al règim bolivià. Es tractava d'un crucifix amb la falç i el martell. Segons alguns mitjans de comunicació, aquest gest va molestar molt el Sant Pare, cosa que va haver de desmentir més tard el portaveu del Vaticà, Federico Lombardi: «El Papa no va tenir una particular reacció negativa.»

El crucifix tallat sobre una falç i un martell que va regalar Evo Morales a Francesc és una rèplica d'una figura tallada pel sacerdot jesuïta Lluís Espinal Camps. Lombardi va explicar davant dels mitjans que aquesta creu «no tenia una significació ideològica particular». No és «un símbol d'interpretació marxista sinó del diàleg i la llibertat».

Paraguai

Quaranta-vuit hores al cor d'Amèrica

El Papa posa en relleu el paper de la dona en la reconstrucció del país

Redacció

Asunción

La darrera etapa de la gira del papa Francesc per Llatinoamèrica va ser al Paraguai, conegut com el cor d'Amèrica tant per la seva posició geogràfica com «per l'escalf de l'hospitalitat i proximitat de la seva gent», en paraules del mateix Pontífex.

El papa Francesc va passar amb prou feines 48 hores al Paraguai com a «misatger de l'alegria i la pau», d'acord amb el lema escollit per a una visita que va començar el divendres 10 de juliol a les tres de la tarda i va finalitzar el diumenge 12 de juliol a les cinc.

En aquest país, el Sant Pare es va reunir amb les autoritats locals, va visitar un hospital infantil, va mantenir trobades amb els bisbes i els joves, i va presidir una missa al santuari marià de Caacupé, patrona del Paraguai.

La visita del Papa al Paraguai, poble que coneix molt bé Bergoglio per la seva forta presència a l'Argentina, va voler ser un petit homenatge a l'esperit de superació dels paraguaians. «Vull retre tribut a aquests milers de paraguaians senzills, els noms dels quals no apareixeran mai als escrits d'història, però que han estat i continuaran sent veritables protagonistes de la vida del seu poble». Francesc va instar també a no oblidar mai el passat. Una memòria, això sí, fonamentada fermament sobre la justícia, sense sentiments de venjança ni d'odi. «Mai més guerres entre germans! —va clamar el Papa davant de les autoritats del país i del cos diplomàtic— Hem de construir sempre la pau! També una pau del dia a dia, una pau de la vida quotidiana...»

Elogi de la dona

Al santuari de la patrona, a Caacupé, capital religiosa del país, el papa Francesc va fer un elogi de la dona i, en concret, de la dona paraguaiana, que va definir com «la més gloriosa d'Amèrica». «Damunt de les seves espatlles

de mare, dona i vídua, ha portat el pes més gran, ha sabut tirar endavant la família i el país, infonent en les noves generacions l'esperança en un demà millor», va dir Francesc durant l'homilia pronunciada al santuari. El Papa es referia així a la guerra més cruel de les moltíssimes que s'han succeït entre els països hispanoamericans en els dos segles d'independència. Al santuari de Caacupé, el Sant Pare va voler «agrair, demanar perdó i tornar a començar».

Francesc també va tenir un altre gest significatiu envers les dones del Paraguai, en aquest cas, però, les que es troben mancades de llibertat. Així, en el seu desplaçament de l'aeroport a la capital, Asunción, el Pontífex no es va oblidar d'aturar-se un moment a saludar les dones de la presó femenina Correccional del Bon Pastor, que li havien escrit demanant-li que anés a veure-les durant la seva visita al Paraguai.

«Mai més guerres entre germans! Hem de construir sempre la pau! També una pau del dia a dia, una pau de la vida quotidiana»

Dissabte a la tarda el Papa va protagonitzar una visita que no figurava a l'agenda oficial del seu viatge a Paraguai. Va arribar a un centre de la Fundació Sant Rafael, a Asunción, on atenen pacients de sida i terminals.

«Transformar el cor»

La celebració de l'Eucaristia de diumenge va tenir lloc al Campo Grande de Ñu Guazú, als afores d'Asunción. El tema central de l'homilia va ser l'hospitalitat cristiana.

El Bisbe de Roma va indicar l'hospitalitat com una de les característiques fonamentals de la comunitat creient, perquè Jesús «no envia els deixebles com a poderosos, amos, caps, carregats de lleis, normes», sinó al contrari, Ell «mostra que el camí del cristià és transformar el cor».

IMPULSA
salvaescalas

www.salvaescalas.cat

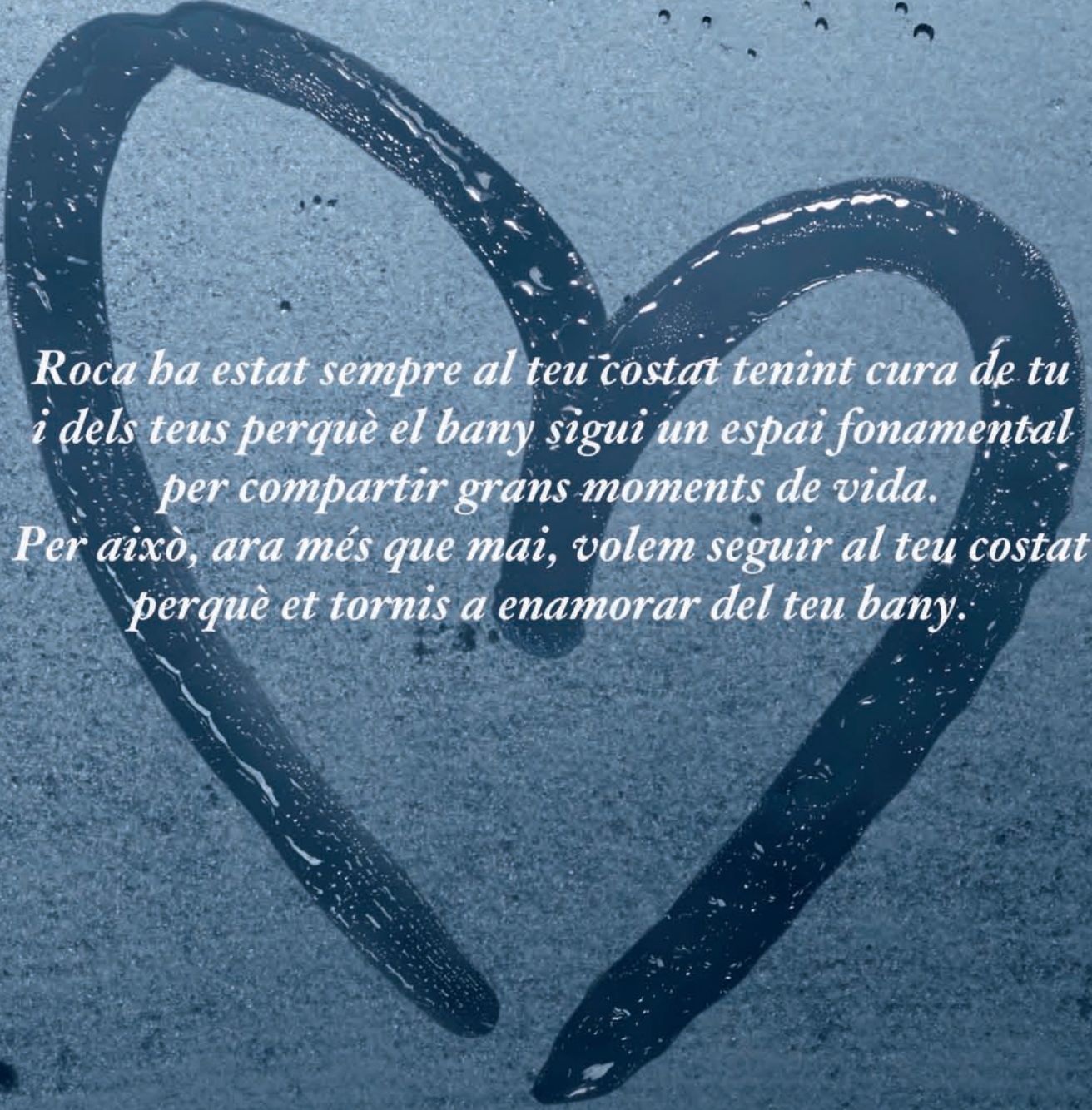
93 422 41 71

La forma **fàcil** i **econòmica** de pujar i baixar tot tipus d'escaleres. Pressupost gratuït. Truqui'ns ara i sol·liciti informació sense compromís **93.422.41.71**

UNA VIDA CONTIGO

DES DE 1917

*Roca ha estat sempre al teu costat tenint cura de tu
i dels teus perquè el bany sigui un espai fonamental
per compartir grans moments de vida.
Per això, ara més que mai, volem seguir al teu costat
perquè et tornis a enamorar del teu bany.*

RENOVA LA VIDA
DEL TEU BANY

Roca

A la teva botiga Roca o a
reformaconroca.es

Punt de vista

Arcadi Oliveres
Economista

Grècia. Democràcia versus economia

La situació de Grècia dins de la zona euro ha esdevingut insostenible des de fa anys. La seva entrada a la moneda única europea ja fou bastant traumàtica i, malgrat que el país no reunia les condicions estipulades per la seva adhesió, els poderosos interessos financers van facilitar-ne el seu compliment mitjançant la realització de trampes comptables elaborades amb la complicitat de la Banca Goldmann Sachs. Des d'aquell moment, les coses s'han anat complicant tot barrejant-s'hi al mateix temps raons internes i externes al propi país.

Entre les raons internes cal esmentar el desequilibri pressupostari que és sobretot fruit, d'una banda de l'impagament generalitzat d'impostos per part de les grans fortunes, com poden ser els propietaris de les grans navilieres, i de l'altra, per l'exagerada i totalment injustificada despesa militar, propiciada en aquest cas per la seva presència a l'OTAN.

Les raons externes deriven fonamentalment de la generació de deute que implica haver assumit l'euro com a moneda pròpia del país, la qual cosa ha implicat sobretot tres conseqüències. Primera, l'assumpció d'una moneda forta que no permet possibles devaluacions per abaratir les exportacions i augmentar els ingressos provinents de l'exterior, i que si ho fa, és a canvi de fortes rebaixes salarials. Segona, perquè el Banc Central Europeu no admet concedir —com feien abans els bancs estatals— bestretes als governs de la zona euro que, si les necessiten, han de recórrer a la banca privada que els en concedeix a canvi del pagament d'elevats tipus d'interès. Tercera, perquè les agències de qualificació bancària —totes elles de caràcter privat i vinculades als mercats financers especulatiu— fixen unes primes de risc que incrementen

notablement els imports dels capitals i interessos a retornar.

Per fer front a totes aquests quantitats, el govern grec —igual que d'altres de la zona mediterrània— detreu diners destinats al manteniment de l'estat del benestar (pensions, educació, sanitat, habitatge, serveis socials, etc.), que haurien de ser intocables, i els envia a engrandir els guanys dels grans creditors financers internacionals. Lògicament el desengany de la població no s'han fet esperar i quan han tingut una oportunitat electoral han votat la coalició Syriza que, amb l'encertada idea que Grècia és una de les fonts de la democràcia occidental, ha demanat als ciutadans si volien seguir en aquesta situació. El rebuig majoritari que s'ha donat a tots aquests procediments ha d'obligar a un replantejament de la manera d'enfocar el pagament total o parcial del deute i si calgués també prendre la decisió de continuar sent partícip d'una moneda única l'arrel de la qual es comença a evidenciar equivocada.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova
Degà del Capítol Catedral
de Barcelona
secretaria@catedralbcn.org

L'ideal perfecte del cristià

L'eminent doctor sant Gregori Nissè, bisbe, durant el segle IV, va escriure sobre l'ideal perfecte del cristià. Dedicava una part important a glossar com el cristià és un altre Crist. Afirmava que l'apòstol sant Pau va comprendre amb la més gran finesa qui era Crist i la seva vida va ser tan gran que tothom pot aprendre com ha de ser el que porta el nom de Crist. Els cristians, seguidors de Crist, n'han de ser imitadors. L'apòstol va dir: «La vida que ara visc no és la meua; és Crist que viu en mi.»

El Nissè anomena els noms que Pau donava de Crist. L'anomenava: virtut de Déu i saviesa de Déu, pau i llum inaccessible, expiació, redempció, gran sacerdot, Pasqua, propiació, esplendor de la glò-

ria, substància del Pare, autor dels segles, menja i beguda espirituals, roca i aigua, fonament de la fe, pedra angular, imatge del Déu invisible, Déu gran, cap del cos de l'Església, primogènit de la nova creació, primogènit dels qui han mort, primogènit d'entre molts germans, mitjancer entre Déu i els homes, Fill unigènit coronat de glòria i honor, senyor de la glòria, principi de les coses i rei de justícia, rei pacífic, rei universal...

Un llistat de noms. «Ajuntats... ens fan veure la força admirable d'aquest nom de Crist i ens palesaran la seva majestat, inexpressable amb paraules, en la mesura en què nosaltres siguem capaços d'entendre-ho en la nostra ànima i en el nostre pensament.» El nom de Crist, gran regal del Senyor, és crida, pels que portem el nom de cristians, a la seva imitació. Tots els noms que interpreten Crist s'han de manifestar en nosaltres, «per evitar donar la sensació que som anomenats "cristians" erròniament: la nostra vida ha de ser testimoni d'aquest nom».

A propòsit de...

P-J Ynaraja
Capellà del Montanyà
ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net

La perdiu

Entre els meus records infantils, molt a prop d'una finestra, veig aquest animal en una gàbia. Devia ser d'algun familiar, no sé de qui, ni perquè la tenia a casa seva. Generalment, la perdiu era un objecte de caça molt preuat. En aquells temps era una enginyosa manera d'aconseguir un aliment selecte. Caçar és una activitat ancestral, potser una activitat humana immediata després d'aconseguir aliment als arbres fruiters o als nius, traient-ne els ous. El caçador sortia a matar conills, llebres o perdius, segons el moment i els llocs. Era feliç practicant-ho i el satisfia menjar-se la presa. Avui ho aconsegueix amb més facilitat, perquè les compra al mercat.

Personalment, recordo que en vaig començar a veure durant les excursions per terres de secà. No té l'elegància, ni la destresa, del tudó o de la tórtora. El seu cant, molt peculiar, és molt discret. O era una femella que s'utilitzava en descampats, una mica amagada, com a reclam d'animals mascles lliures, en èpoques de zel.

En temporada de cria, caminant per terrenys de sotabosc ben il·luminats, no era gens estrany trobar-hi una d'aquestes aus que sortia veloçment; primer volava arran de terra, però de seguida s'aixecava, sense gaire agilitat, ni amb vol silencios. Recordeu que és una gal·linàcia. La seguien els perdigons, que així s'anomenen les cries. Ella, l'adulta, volava i els pollets desapareixien. Era un espectacle prodigiós. Aleshores es quedaven tan immòbils, en consonància mimètica, que el plomatge es confonia entre els matolls i jo no sabia on s'havien posat. Si els volies veure, havies de romandre immòbil una bona estona, perquè creguessin que el perill ja havia passat i es moguessin per buscar la seva progenitora.

La perdiu s'esmenta a la Bíblia tres vegades. La més peculiar és la que apareix al primer llibre de Samuel 26,20. David, elegit rei, però no reconegut, obligat per les circumstàncies a portar una vida de guerriller al desert de Judà, pels voltants d'Ein-Guedi, veu Saül, l'encara sobirà legítim, que dorm protegit per la seva guàrdia. Guàrdia que guardava poc, segons observa. Són adversaris, no enemics.

David li vol donar una lliçó de lleialtat, sense perdre els drets que li atorguen haver estat ungit, així que li pren la llança, sense que es desperti. S'allunya i, ja a una distància prudent, el crida, li ensenya l'arma de la qual l'ha desposseït, per vergonya del Rei i del seu assistent. El monarca s'estranya que no l'hagi matat, però sent David que li diu: «Només voldria que la meua sang no caigués a terra lluny de la presència del Senyor. El rei d'Israel ha anat a perseguir aquesta puça solitària com qui caça una perdiu per les muntanyes.»

Pels voltants de la riba de la mar Morta, hi viu precisament la perdiu del desert, l'*Ammoperdix heyii*, la imatge que utilitza el nostre heroi és, doncs, molt encertada. Adverteixo, però, que m'he mogut diferents vegades per aquest racó bell i poètic, i no n'hagi vist mai cap.

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

Crucifixions al segle XXI

La seua parisenca de la revista *Charlie Hebdo* el 7 de gener del 2015 va ser escenari de la matança de dotze persones i de quatre més ferides de gravetat. Dos encaputxats amb fusells kalàixnikovs en van ser els causants. La motivació dels seus autors, tal com va reconèixer el grup Al-Qaeda, responia a la venjança per l'honor maculat del profeta Mahoma. Les sàtires del setmanari no tenen un objectiu únic. El cristianisme ha estat freqüentment en el punt de mira de la seva ironia i de les seves caricatures. La reacció a favor de la llibertat d'expressió va adquirir proporcions gegantines. L'11 de gener, París va organitzar una manifestació multitudinària amb nombrosos caps d'Estat presents. Espanya va estar representat per un grup selecte, encapçalat pel president Rajoy. Catalunya també hi va enviar els seus màxims representants. Més tard, Rajoy i el seu entorn no han aplicat els mateixos criteris sobre la llibertat d'expressió en altres situacions: llei mordassa, les xiulades, les banderes, etc. Incoherències sorprenents. No es pot defensar a fora el que es prohibeix a dins.

En resum, reacció, gairebé unànime, a favor del dret a la llibertat d'expressió. El 18 d'abril del 2015, Ràdio Vaticana va difondre l'informe d'una religiosa siriana, la germana Raghida, segons el qual dos joves van ser executats per jihadistes. El relat és esgarriós: «Si volen exemples, a Maaloula van crucificar dos joves perquè no van voler dir la *shahada*. Els van dir: "Aleshores voleu morir com el vostre senyor en qui creieu. Teniu una opció: reciteu la *shahada* o sereu crucificats." I els van crucificar. N'hi va haver un que va ser crucificat davant del seu pare. Fins i tot van matar el seu pare. Això va passar per exemple a Abra, a la zona industrial als afores de Damasc. Quan van entrar a la ciutat, van començar a matar els homes, les dones i els nens.

Qui no defensa totes les víctimes, en realitat no en defensa cap

I després de la massacre, se'n van endur els caps i van jugar a futbol amb ells. Pel que fa a les dones, els van prendre els nadons i els van lligar als arbres amb el cordó umbilical. Afortunadament, l'esperança i la vida és més forta que la mort.»

L'Estat Islàmic aplica la crucifixió no només als cristians, sinó fins i tot també als musulmans. El dret a la llibertat religiosa sovint és conculcat. Arriben notícies nombroses i preocupants de morts i execucions.

Reacció feble i emocional. Caps d'Estat perduts als seus despatxos, ignorants del dret a la llibertat religiosa, que miren cap a una altra banda.

Qui no defensa totes les víctimes, en realitat no en defensa cap. Qui no defensa totes les llibertats, en realitat no en defensa cap. Drets i llibertats que cal harmonitzar, tal com proposa el papa Francesc.

La tasca de lluitar a favor dels drets dels homes i les dones no admet pausa. Hi ha massa víctimes per evitar veure-les. Drets que no es respectaran si cadascun de nosaltres no els viu com a deures envers els altres.

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viqui70@yahoo.es

No podem restar indiferents...

Jo acostumo a dir que el dolor aliè que ens afecta més és aquell que tenim a prop, aquell que no es limita a notícies de col·lectivitats, sinó a les persones amb nom i cognoms. Però tampoc no podem ignorar les contínues tragèdies que ens arriben a través de les notícies. El papa Francesc no es cansa de dir que no siguem indiferents a tant dolor que provoca l'home contra l'home. Fins i tot arriba a parlar de «la tercera guerra mundial» que es viu en l'actualitat, «una mena de genocidi provocat per la indiferència general

No siguem indiferents a tant dolor que provoca l'home contra l'home

i col·lectiva, pel silenci còmplice de Caïn que exclama "a mi què m'importa!". «Assistim quotidianament a crims atroços, a massacres sagnants i a la bogeria de la destrucció. Encara escoltem el crit sufocat de molts germans que, a causa de la seva fe en Crist o de

la seva pertinença ètica, són públicament assassinats, decapitats, crucificats o cremats vius.» Tot rumiant aquestes paraules que havien estat presents en la meua pregària del matí, demanant a Déu que jo no restés mai indiferent davant de tant dolor de la humanitat, he recordat unes paraules de Teresa de Jesús quan, angoixada per les notícies que en el seu temps li arribaven de les guerres de religió a França, «clamava al Senyor» i, veient-se impotent per fer front a tants mals, va pensar que «ben poqueta cosa podia fer». Començava així per part seva la «contrareforma» amb la reforma del Carmel: aquesta va ser una resposta del Senyor al seu desig.

A mi el Senyor em va respondre amb els esdeveniments. Aquell matí va ser les converses amb tres nois en situacions extremes de marginació des de la seva infantesa. Una queixa comuna: «La vida ha estat injusta amb mi.» La desesperació d'un dels meus amics davant la seva impotència el portava a dir que no volia viure, que volia abandonar la lluita. Mentre jo tractava d'eixugar-li les llàgrimes amb el silenci més respectuós, veia encarnat en el patiment d'aquell noi que no havia tingut mai una família i que s'havia format a «la universitat del carrer», el patiment d'una part de la humanitat juntament amb la meua impotència.

Els altres dos amics eren a la presó i, tots dos em repetien, per separat i sense saber l'un de l'altre, paraules molt semblants: «Estic fart, no puc més, no me'n sortiré...». Però, el meu dolor i la meua empatia va arribar al cim quan el meu amic, abandonat a la seva sort des de la primera infantesa, em comunicava un sentiment que —amb raó objectiva o sense— era el centre del seu patiment: «Què he fet jo per tenir una vida com la que he tingut? Per què he estat sempre un número o una fitxa d'un ordinador, i no una persona que necessita amor? Si no fos per tu que t'espero amb delit cada dimarts, jo no sabria què és ser estimat, t'ho juro...»

Zoom

Eduard Brufau

Sergi Càmera

El CaixaForum de Barcelona acull fins al 30 d'agost l'exposició «Som migrants», que il·lustra com les persones viuen l'experiència de creuar les fronteres Sud, a Melilla, i la de Mèxic, als EUA. Al món són més de 40.000 les persones que, des de l'any 2000, han perdut la vida buscant oportunitats de futur millor en països del Nord. L'exposició està organitzada per Càritas diocesana de Barcelona, Entreculturas, el Servei Jesuïta a Migrants d'Espanya-MigraStudium, el Servei Jesuïta a Migrants de Mèxic i la Delegació de Pastoral Social de l'arquebisbat de Barcelona.

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

Membre de la Societat Espanyola de Medicina Marítima

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

INFORMEU-VOS-EN:
Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de *Catalunya Cristiana* tindran un descompte de 10 euros

Esqueles a Catalunya Cristiana

Tel. 934 092 810

Optimista per providencialista

Recordo un sant sacerdot, Mn. Jordi Carrera i Savall, missioner diocesà, al cel sia, que deia quan li preguntaven si era optimista o pessimista: «Optimista per providencialista.»

És veritat. Els temps que estem vivint ens poden preocupar. De vegades, ens podrien empènyer cap a un pessimisme.

Aquell que sap que està en mans de Déu no té mai motiu per ser pessimista. La Providència de Déu vetlla sempre damunt nostre.

Poden haver-hi moltes dificultats, però, si ens sabem en braços del Pare que ens estima amb Amor infinit, no tenim por.

Déu Pare sempre vol el millor per a nosaltres.

Quan veiem una criatura petita a la falda del seu pare la veiem tranquil·la, confiada, contenta... No està gaire neguitosa pel que passi al seu entorn. Sap que el seu pare l'estima i que està amb ell.

Déu Pare, el millor dels pares, vetlla per tots nosaltres, «ens té comptats el nombre dels cabells», ens estima entranyablement.

Quina confiança i pau saber que Déu ens estima i ens acompanya sempre. Podem anar contents per la vida. Tenim amb nosaltres la Providència del Pare que ens empara.

GNA. NÚRIA VIÑOLAS ESTEVA
Cornellà de Llobregat

Agraïment

Volia agrair a Catalunya Cristiana l'article Maria Teresa Riu, metgessa de cos i d'esperit, publicat en el núm. 1.866, dedicat a la tasca de la meua germana, Maria Teresa Riu, i de l'ONG Pobles Germans a Catalunya. Ha captat i descrit molt bé la seva

Entre el memorial i el record

El record és fonamental per al desenvolupament de l'ésser humà. Recordar significa tenir present fets i situacions passades. El record va també lligat amb el perdó. Saber perdonar a partir dels propis records vivencials és fonamental per a la maduració personal. Ensenyar a perdonar és un dels objectius pedagògics més importants que s'haurien de proposar pares i mestres.

Ara bé, una cosa és el record i l'altra, el memorial.

El memorial és recordar un fet passat però que, en celebrar-lo de nou, es torna a fer present amb la mateixa força i la mateixa emoció que va tenir la primera vegada.

En el record el que és fonamental és la memòria, en el memorial el que és fonamental són els sentiments i les emocions.

Des del punt de vista psicològic, el memorial és una manifestació de l'esperit que reconstrueix el passat fent-lo viure a través del present. I des d'un punt de vista teològic, el memorial és una festa commemorativa de fets passats que la celebració, en recordar-los, fa presents. Quan Jesucrist ens diu «feu això que és el meu memorial», vol que els sentiments d'amor, de germanor, d'entrega, d'il·lusió i d'esperança viscuts pels apòstols intensament en aquell Sant Sopar, siguin presents entre els fidels al llarg dels segles.

Benet XVI diu que no es comença a ser cristià per una decisió ètica o per una gran idea, sinó per l'encontre amb un esdeveniment, amb una persona que dona un horitzó nou a la vida.

Aquesta persona és Jesucrist.

En la fe cristiana, quan el creient fa una lectura pausada i atenta del Nou Testament, els sentiments i les emocions mouen el seu cor i modifiquen la seva actitud davant de la vida. Aleshores, podem dir que el memorial ha permès al lector tenir un encontre real i ple de tendresa amb la figura de Jesús.

BARTOMEU PALAU, diaca
Barcelona

vocació de servei. Moltes gràcies per tot i una abraçada ben forta.

ÀNGELS RIU
Barcelona

Un suggeriment

Benvolguts amics, des que segueixo Ràdio Estel i Catalunya Cristiana no he vist mai que toqueu un tema molt important per als cristians, i és el de l'infern, el dimoni, els casos de possessió i d'exorcisme. Aquesta

mena de coses són una veritat per a l'Església, i existeixen especialistes ben qualificats com el pare Fortea. No hem de tenir por de tractar-lo, ans al contrari. Seria un bé advertir la gent sobre la pràctica negativa de la *ouija*, la santeria, la bruixeria, etc. No pot ser que aquests temes es tractin molt en ràdios i publicacions que no són cristianes i, en canvi, aquí no es toquin mai.

MIQUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ
Tortosa

Podeu enviar les cartes a: redaccio@catalunyacristiana.cat

Amb bon humor

El Consultori

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Penes dures

Em sorprèn el silenci de l'Església sobre la reforma del Codi Penal a Espanya en un estil d'allò més repressor que puguem imaginar, retornant a coses tan obsoletes com la cadena perpètua... Vol dir que aquest és el camí per regenerar moralment la nostra societat?

Jo crec que l'Església té una doctrina social molt rica i que afecta molts àmbits de la vida social, entre ells, el que vostè comenta. I no dubto que si el nou codi s'hagués inspirat més en aquesta doctrina social, una altra cara fariem. Sovint, quan passa alguna cosa greu, a la majoria ens surt, més que un esperit de justícia, un esperit justicier que pot ser molt perillós. També és veritat que el Codi Penal ha de tenir en compte noves circumstàncies i fer una adequació a la realitat. Jo no sóc expert en temes jurídics i penals. Sé que molts professionals en aquest àmbit qüestionen seriosament moltes mesures del nou codi. Per respondre a la seva pregunta penso que no hem de perdre mai les perspectives de fons més importants. I la perspectiva fonamental és el servei a les persones, fins i tot a les que cometen delictes, mirant, en el possible, la conversió, el canvi i la regeneració. La persona, per moltes barbaritats que pugui cometre, no perd mai la seva dignitat. Déu ens dona a tots mil oportunitats per refer-nos, per convertir-nos, per superar el mal. I hem d'aprendre de la seva misericòrdia. Sense ser il·lusos ni pensar que es poden eliminar les sancions i les presons, cal procurar sempre la reinserció i la regeneració de tot ésser humà. Efectivament, l'enduriment de penes per obtenir la regeneració moral no és el camí. Recordo una frase de Robespierre que deia «*aut virtus, aut terror*»: o el ciutadà és virtuós (en el sentit que ell ho entenia, òbviament), o la guillotina. Gravíssim error, perquè la virtut no es pot imposar a garrotades. L'Església, coneixedora experta de la natura humana, sap molt bé que la regeneració moral de les persones i de les societats és un camí lent i pacient, un camí que passa, fonamentalment, per la mediació d'una veritable educació basada en la primacia de la veritat proposada des de la caritat i la misericòrdia i que, per tant, possibilita la regeneració i la conversió. Ull amb identificar legalitat i excel·lència ètica o oral, perquè al darrere de certes pretensions legalistes i «toleràncies zero» s'hi amaga un gran fariseisme i el perill d'avançar cap a estats cada cop més intransigents i repressors on les llibertats poden quedar seriosament escapçades sota el pretext de més seguretat i lluita anticorrupció. I per cert, als partidaris de l'extrema duresa m'agradaria veure què pensarien si fos aplicada a ells mateixos o als seus fills.

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
A Ràdio Estel, de dilluns a divendres,
a les 23.00, podeu escoltar la versió
radiofònica d'El Consultori

Una visita entranyable

Passat i present d'un grup de companyes del Col·legi de Santa Teresa de Jesús de Sants.

Màriam Serrà
EN NOM DEL GRUP

Corria l'any 1965 quan un grup de tretze nenes, que acabàvem el batxillerat elemental al Col·legi de Santa Teresa de Jesús de Sants, abandonàvem el mateix edifici on avui hi ha les instal·lacions de Ràdio Estel i

Catalunya Cristiana.

Érem aquestes: Pilar Andrés, Maite Femenías, Conxi Figuerola, Conxita Garcia, Loli Gragera, M. del Rosario (Mowgli) Lombardero, Carme Maurel, Rosa Orrego, María José Pérez, M. del Carmen Ramírez, Màriam Serrà, Mercè Solà i Carme Soliva.

Feia una dècada que hi havíem en-

trat per rebre una educació que els nostres pares consideraven més adequada que no pas la que en aquell temps oferia l'escola pública. Deu anys de convivència, somnis i desenganys, promeses d'amistat eterna...; deu anys crucials en l'etapa més tendra de la nostra formació com a éssers humans.

Aquell juny de 1965 quedaven enlloc l'uniforme marró —renovat per un de quadrets més alegre— i la gorra de plat amb llacet; el vel blanc per a les grans ocasions religioses (processons, rebuda del braç o del cor incorrupte de Santa Teresa —sí, sí, ho llegiu bé!—, visites de la mare provincial...); la banda del dissabte si aquella setmana havies tret bones notes; les capelletes amb flors al calaix del pupitre cada mes de maig; les faldilles de gimnàstica amb bombatxos a sota per mantenir el pudor que corresponia a unes nenes virtuoses; les confessions setmanals en què no sabíem ben bé quins pecats podíem haver comès (contestar els grans, tenir mandra... Ai, Senyor!), o la classe de labor on la monja, gran però molt conscient de les nostres inquietuds de pubertat, ens feia alternar cançons de missa amb algunes d'obligades pel règim polític de l'època (*Montañas nevadas...*), cants regionals i, finalment, amb «una d'aquell parell que ara canten...» (el Dúo Dinámico) o «d'aquells peluts... com es diuen?...» (The Beatles). I ja ens teniu a totes fent dansar l'agulla i el didal tot refilant *Quince años tiene mi amor* o taral·lejant *Twist and Shout*. Quina sensibilitat i habilitat, la de la germana Carme! Tanta com la de la germana Maria, la directora escolar, que en les funcions que representàvem per a les famílies també alternava obres o poemes en castellà amb d'altres en l'aleshores desautoritzada «llengua vernacle».

Tot això i molt més quedava enrere, i encetàvem una nova etapa que ens faria cercar el camí de cadascuna, ja per separat.

Durant cinquanta anys, hem maldat per descobrir aquest camí i seguir-lo com bonament hem pogut, amb trajectòries diferents, com és natural, i en tot aquest temps no havíem

sabut res les unes de les altres, com també sol ser natural. Però la il·lusió i tenacitat d'un parell de companyes que no havien perdut el contacte va fer que l'any passat ens tornéssim a aplegar. Ara ens veiem amb regularitat i recobrem de mica en mica records i sentiments. Som dotze, perquè malauradament la Rosa —la nostra Rossi— havia arribat a la fi del seu recorregut abans del retrobament, però la portem al cor.

I vam decidir de celebrar aquest cinquantenari, precisament al final del curs escolar, tornant als orígens.

Així, el 19 de juny passat, set de nosaltres —no totes estaven lliures en divendres— vam visitar la que fou la nostra escola. La Núria Ortín ens oferí una visita molt especial: a més de mostrar-nos els estudis radiofònics, ens ensenyà l'espai no habilitat, on hi havia les classes de batxillerat, el menjador... Quina emoció! Encara es conserven intactes els penja-robes a la paret, els lavabos, la pintura de les aules... Això sí, tot ens semblava més reduït: la gran escalinata de la nostra infantesa era una escala com la de casa, i el més petit dels dos patis era diminut. I per fi vam poder accedir a aquell espai misteriós i vedat que s'amagava rere les cortines del fons de l'escenari, llavors a l'altra punta de la sala d'actes: la clausura!, que havia passat a formar part de les instal·lacions actuals.

L'endemà ens van rebre a la capella, ja a tota la colla, les germanes successores de les nostres mestres, la majoria, d'edat força avançada, que avui, sense hàbit ni toca, habiten un petit espai de l'edifici. Vuit carones amb els ulls entelats de llàgrimes escoltaven els parlaments que els vam dedicar. Casualment aquell dia hi havia la delegada provincial —val a dir que aquest cop no portàvem el vel blanc per fer-li els honors—. I, per arrodonir la celebració, un bon tiberi al barri, i és que l'esperit i la memòria també agraeixen l'aliment corporal.

Cinquanta anys passen volant, i un record més que hem afegit als acumulats és aquesta visita tan entranyable.

AL SERVEI DE LA GENT GRAN I DELS ESTUDIANTS

Companyia a canvi d'allotjament

Hi ha moltes persones grans que viuen soles i que, encara que es valen per elles mateixes, necessiten companyia.

D'altra banda, molts joves que vénen a estudiar a Barcelona cerquen un lloc cèntric on viure-hi.

El servei que fa Amics de la Llar consisteix a posar en contacte la gent gran amb joves universitaris. Així, els avis i àvies ofereixen allotjament a canvi de tenir companyia sobretot de nit.

Dues generacions

S'estableix una bonica relació d'amistat i convivència entre les dues generacions. L'experiència i coneixements de la gent gran poden ser de gran ajut per als estudiants; i als avis, el fet de tenir algun jove a casa els contagia les ganes de viure.

Inscrita en el Registre d'Entitats

Amics de la Llar —amb 15 anys d'experiència—. Inscrita dins el Registre de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, núm. 503030.

Diploma Fira Gran 2012 per la trajectòria de suport i ajut en l'àmbit de la gent gran.

AMICS DE LA LLAR
Tel. 934 369 651
www.amicsllar.com

SANTA TERESA, AVUI

«Sigui santificat el vostre nom, vingui el vostre regne»

Àngel Briñas
Carmelita descalç

**«És bo, filles meves, que mireu d'entendre
el que demaneu en el Paternòster»**
(Camí de Perfecció 30,3)

Capítols 30 i 31. Teresa insisteix en la necessitat d'entendre què és el que demanem en el Parenostre quan diem «vingui a nosaltres el vostre regne». Afirmar que per santificar, lloar i engrandir el nom de Pare, primer hem d'acollir el seu regne. Teresa entén que el gran bé que amaga el Regne de Déu passa per experimentar la llibertat davant les coses d'aquest món.

Quins béns conté aquest Regne en el cel? Teresa els resumeix així: assossec i glòria, alegria que tots estiguin alegres, pau perpètua, satisfacció de veure que tots santifiquen i lloen el Senyor, que ningú no l'ofèn i que tots l'estimen.

Això mateix se'ns dona aquí a la terra, encara que no amb tanta perfecció ni d'una manera estable. Però cal saber que això és el que demanem en el

Parenostre i que això és el que Ell vol donar-nos.

Per experiència Teresa sap que Déu ens posa en aquest assossec i quietud en alguns moments de la vida. Ens fa tastar clarament el que regala als qui porta al seu regne. Amb això Teresa ens introdueix en el que ella anomena pregària de quietud. És precisament on ella assaboreix el contingut de la petició «vingui a nosaltres el vostre Regne». I diu que, resant vocalment tal com ho ha explicat, moltes vegades Déu aixeca la persona a aquesta experiència sense que ella sàpiga com.

Déu dona a entendre que escolta la nostra petició i que comença a donar-nos el seu regne aquí perquè de veritat lloem i santifiquem el seu nom. Des de la certesa de la seva presència, vivim en veritat. I ella insisteix que aquesta experiència és regal de Déu, no fruit de l'esforç humà. La presència més viva de Déu posa en pau l'ànima i entén, més enllà dels sentits exteriors, que està ja al costat del seu Déu. Es veu en el regne, al costat del rei que l'hi ha de donar en plenitud i li augmenten les forces per seguir caminant. Sense rebre res, se sent contenta d'estar senzillament al seu costat.

HORTICULTURA CAPUTXINA

Alguns secrets conventuals d'agricultura i floricultura

Fra Valentí Serra de Manresa

Arxiver dels caputxins de Catalunya

Sortosament, a força arxius monàstics, conventuals i pairals de casa nostra s'han conservat algunes notes, regles i «secrets» pràctics d'agricultura escrits en fulls dispersos i, àdhuc, transcrits també en quaderns. Per exemple, en una d'aquestes regles hi llegim com l'hortolà caputxí s'havia de fixar, de manera constant i molt atenta, en les diverses fases de la lluna a l'hora de plantar les sementis i d'esporgar els arbres: «Que todas las plantas y así mateix los arbres que en tot lo any no perden la fulla, com són los clavells de pom, clavellinas y altres semblants, se han de sembrar, plantar y esporgar en lluna nova, y las que perdan la fulla en lluna vella. Per los que no saben de llegir, per a conèixer [si] la lluna és vella o nova, és necessari mirar a dita lluna, y si té las puntas a orient denota que és nova, y si las puntas [són] al contrari denota que és vella. Atendre bé est vers que diu: *lluna creixent puntas a orient, lluna minvant puntas avant* » (BHC, *Formulari*, s. d.). D'aquesta temàtica lunar i agrària en parlaré, si Déu vol, de manera més constant i extensa, a partir de l'any vinent, a les pàgines del cèlebre calendari de fra Ramon, *l'ermità dels Pirineus*.

Amb les flors que els frares caputxins i les monges caputxines conreaven dins de testos solien embellir l'espai interior de llurs austeríssimes esglésies conventuals quan, en ocasió de les grans festes litúrgiques, les posaven a prop dels altars i, també, col·locaven els testos en els graons del presbiteri. Aquest costum és seguit, encara, a l'església conventual dels caputxins d'Arenys de Mar, Sarrià, Pompeia, Igualada i, també, per les monges caputxines de Girona.

En el text manuscrit que seguidament us ofereixo hi ha descrits els avantatges que oferia el fet de conrear les flors més usals i les plantes més belles i delicades dins de testos, especialment, l'alfàbrega. Els brots d'aquesta planta tan olorosa són encara distribuïts arreu de les cases franciscanes, una volta beneïts, per la festa de la Mare de Déu dels Àngels (dita també de la Porciúncula) el dia 2 d'agost: *Las avantatges de las plantas dels testos*.

El gravat mostra una de les plantes conreades pels frares caputxins i monges caputxines.

En les hortes conventuals els frares hi conreaven plantes que no eren pròpiament hortícoles, com ara la xicoira, la verdolaga, l'agreta i la borratja

«No té altre avantatge la planta dels testos que el de poder-la re[s]guardar de las incomoditats del temps per ser éstos [testos] transportables o movibles. En temps de frets excessius, [en] especial de glassadas fortes, de plujas o neus continuas és molt del cas retirar-los en puesto cómodo, [y] que sian guardats de todas estas inclemèncias del temps, per[que] del contrari patirian molt las plantas que, o se pudririan, o moririan» (BHC, *Formulari*, s. d.).

S'ha d'assenyalar que en les hortes conventuals els frares hi conreaven plantes que no eren pròpiament hortícoles, com ara la xicoira, la verdolaga, l'agreta

i, sobretot, la borratja, una planta que, a més d'usos mèdics, era molt apreciada en la cuina popular i caputxina. En efecte, la borratja o *borraina* (llat. *Borrago officinalis*) fou molt estimada com a verdura, i els frares caputxins —que també en deien *borratxes*— la conreaven en llurs hortes conventuals com a verdura refrescant amb destinació a la dieta dels religiosos delicats de salut. Els frares i monjos també la cultivaven pel fet de ser una planta mel·lífera ja que aportava un bon nodriment de les abelles dels ruscos conventuals i, sobretot, la plantaven pel fet que la borratja entrava en molts dels preparats farmacèutics en ser una de les plantes oficials més apreciades i més antigues.

Anys enrere assolí un gran renom la «coca de borratges» dels frares que solien fer-la així: «*Cocerás las borrajas, luego échalas en un colador y exprímelas muy bien del agua. Luego pícalas, ahógalas con un poco de manteca fresca, mételes huevos hasta que esté bien batido. Después sazón con pimienta, jengibre, nuez y canela, échale media libra de azúcar*» (*Arte de cocina*, 116). Amb les fulles de la borratja, una volta arrebossades amb farina i ou, també es preparen els anomenats crespells de Barbastre. A Mallorca amb la fulla de borratja se'n feien els bunyols de vent, mentre que a Ligúria la borratja és emprada per farcir les crestes o raviolis dels temps de Quaresma i, sobretot, forma part del *preboggion* o *prebugio* (que vol dir perbullir) i és un dels plats genovesos més típics que es feia amb una barreja d'herbes no conreades, collides en els erms, i que es bullien i menjaven amanides amb oli a guisa de verdura (on la borratja n'és la més principal o destacada) i que menjades abans de la Pasqua, recordaven les «herbes amargues» dels hebreus. Acompanyo aquesta nota històrica amb un gravat que mostra una de les plantes conreades pels frares caputxins i monges caputxines dins dels testos, per tal de ser emprades com a planta ornamental a l'interior de llurs esglésies. A l'article vinent tractaré, si a Déu plau, de la manera «caputxina» de com preparar i femar la terra destinada al conreu de les hortalisses.

Ràdio Estel

es mou amb tu!

Descarrega't ja la nostra aplicació per a dispositius mòbils

Disponible a:

App Store

Google play

FESTES I SANTS

Justa i Rufina, dues santes sevillanes al cor dels Pirineus

Joan Arimany i Juventeny
Llicenciat en Humanitats, especialitzat
en religiositat popular
www.joanarimanyjuventeny.cat

Les festes dels sants, a més d'una vinculació territorial, també eren celebrades per col·lectius humans de diversa tipologia. Del gest pietós expressat per les antigues confraries al seu sant o santa escollits, en va derivar al patronatge d'oficis.

Aquest és el cas de santa Justa i santa Rufina, protectores dels artesans de la terrissa.

La presència de les seves relíquies i la titularitat d'església en plena serralada pirinenca, a Prats de Molló, pressuposen un llarg viatge des de la seva Sevilla natalícia. Les seves restes, i la seva referència intercessora, devien ser transportades en època de l'ocupació sarraïna per aquelles terres del sud de la península o a l'alta edat mitjana. Aquesta precocitat va ser necessària per arrelar, ja a finals del segle X, la seva devoció a la població del Vallespir.

La pàtria sevillana del culte a Justa i Rufina sembla probable. Louis Réau esmenta que eren filles d'un terrissaire i que van morir en mans dels pagans després de negar-se a adorar els seus déus. A Catalunya, però, la tradició les va fer barcelonines o camprodonines, tot i mantenir que regentaven una botiga de terrissa. Joan Amades explica que van fugir per culpa d'un veí taverner seu que barrejava aigua al vi; les dues santes el van descobrir en fer passar la beguda per un sedàs i quedar algunes gotes del suc del raïm en el colador i, en canvi, un gibrell ple d'aigua. La llegenda acaba dient que es van refugiar a Prats de Molló, lluny del malèvol conciudadà.

És així com Prats de Molló té santa Justa i santa Rufina com a patrones i a elles té dedicada l'església parroquial. Precisament, al retaule barroc, es poden veure els seus dos bustos-reliquiaris. Segons Joan Badia i Homs, l'edifici primitiu es

Retaule de Prats de Molló.

És així com Prats de Molló té santa Justa i santa Rufina com a patrones i a elles té dedicada l'església parroquial

devia consagrar al voltant dels anys 984 i 988. Altres parròquies de l'àmbit català també tenen les dues santes per patrones.

La vinculació de les dues santes amb la terrissa les va fer protectores dels oficis vinculats amb la fabricació de plats i olles i dels terrissaires en general. De ben segur que les dues santes mai no van trencar cap plat. De terrissa, és clar!

CONSELLS PER A L'ESTIU

Protegiu-vos de l'onada de calor

Les temperatures molt extremes poden comportar un perill per a la salut per la pèrdua de líquids i sals minerals necessaris per a l'organisme. Si l'exposició a temperatures tan elevades és contínua es pot patir un cop de calor que pot afectar especialment les persones grans i les que pateixen malalties cròniques intercurrents.

Alguns dels símptomes que ens poden alertar d'un cop de calor són una temperatura molt alta, cefalea, nàusees, somnolència, pèrdua de coneixement, set intensa i convulsions. Quan una persona es troba en aquesta situació s'ha de traslladar a un indret més fresc, donar-li aigua, mullar-la i ventar-la. I cal avisar urgentment els serveis sanitaris (112).

Els efectes nocius de la calor es poden prevenir prenent mesures pel que fa a l'alimentació, a la pell, al vestit, a la llar, al carrer i al transport.

Sobre l'alimentació. Beveu força aigua tot i que no tingueu set, no prengueu begudes alcohòliques ni amb alt contingut en sucre, eviteu menjar molt calents ni que aportin moltes calories.

S'aconsella caminar per l'ombra, utilitzar para-sol a la platja i descansar en llocs frescos

Sobre la pell. Refresqueu el cos i la cara sovint amb dutxes o tovalloles amades d'aigua i utilitzeu protecció solar.

Sobre el vestit. Porteu roba de cotó ampla (no aneu al descobert), sabates còmodes, barrets i ulleres de sol homologades.

A la llar. Refredeu l'ambient amb ventiladors/aire condicionat i obriu les finestres quan el sol no hi toqui. En cas de no tenir aire condicionat, s'aconsella passar com a mínim dues hores al dia en llocs climatitzats.

Al carrer. Aproveiteu les hores més fresques del dia tant per sortir al carrer com per fer activitats a l'aire lliure (abans de les 10.30 h o després de les 19.30 h). S'aconsella caminar per l'ombra, utilitzar para-sol a la platja i descansar en llocs frescos al carrer o en espais tancats que estiguin climatitzats.

Sobre el transport. Vigileu els trajectes amb cotxe durant les hores de més sol.

Per a més informació, consulteu els centres d'atenció primària i el CatSalut Respon (061).

Sofia Berlanga

Infermera i professora de la
Facultat de Ciències de la
Salut Blanquerna-URL

L'Espluga de Francolí té la particularitat de posseir dues grans esglésies, una davant de l'altra, totes dues dedicades a Sant Miquel. La més antiga és gòtica, mentre que la nova va ser aixecada al segle XIX en estil neoclàssic. Nosaltres visitem només la primera, que de fet és la que es fa servir habitualment com a parròquia. Per la seva banda el petit poble de Vimbodí, al terme del qual es troba el monestir de Poblet, conserva la petita església parroquial de Sant Salvador. Construïda en un gòtic que segueix de prop l'estil cistercenc, ens recorda la influència del gran cenobi veí del Cister.

Esglésies gòtiques de

L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ

El centre neuràlgic de l'Espluga de Francolí és la interessant església gòtica de Sant Miquel. La primera impressió que ens produeix és que ens trobem davant d'una construcció molt massissa, sense gaires finestres, de parets gruixudes i carreus escairats a la perfecció. De tan robusta com és ens fa pensar en una fortalesa dissenyada per resistir els atacs més ferotges de l'enemic, com si fos una imatge de la fermesa de la fe davant del poder del mal.

Mn. Evarist Gómez, rector de l'Espluga, ens obre la porta de l'església. Quan els ulls se'ns han acostumat a la foscor de l'interior, la sensació de construcció pètria que havia dominat fins fa un moment desapareix a l'instant. L'interior de Sant Miquel, en contrast amb l'exterior, fa una impressió de lleugeresa, ben pròpia del gòtic. Malgrat que a la part de l'entrada els murs són visiblement massissos, l'alçada de la nau única, la volta de creueria i els finestrals de l'absis contrarresten eficaçment l'efecte de pesantor.

Demaneu a Mn. Evarist per l'existència de dues esglésies tan a tocar en el mateix poble: «Al segle XIX l'Espluga va créixer molt i aquesta església aviat va quedar petita, per això es va decidir aixecar-ne una de nova que tingués més capacitat. Afortunadament van tenir l'encert de conservar la gòtica. I coses de la història... avui l'església nova és massa gran pel nombre de fidels que ve a missa, de manera que ja fa anys que l'església vella torna a ser el lloc de celebració habitual.»

Els ulls se'ns aturen una estona a la petita capella baptismal, curiosament oberta en un dels reforçats murs: per damunt de la senzilla pila de pedra hi ha un Sant Crist i un pal·li que semblen protegir els petits que han de ser batejats. I encara més amunt la llum del sol entra per un finestral, com si la mateixa llum de Déu baixés en aquest lloc on es rep el primer dels sacraments.

La part del presbiteri és la més elaborada arquitectònicament, amb diverses capelles —una d'elles la del Santíssim— i nombroses finestres. La claror, per tant, no hi falta. Darrere mateix de l'altar una gran imatge de Sant Miquel, acompanyada de la Moreneta i d'un Sant Crist d'inspiració romànica, presideix el lloc. Contemplant com l'arcàngel venç el dimoni, no ens podem estar de traçar una semblança entre aquesta escena i l'església on es troba: així com la llum divina del sol i el treball artesanal de l'home vencen la pesantor de la pedra fins a fer-la lleugera, així també la gràcia de Déu i la fe de l'home vencen la pesantor del mal i eleven l'ànima humana.

Deixem l'Espluga de Francolí amb el bon regust d'haver descobert aquesta petita joia del gòtic de la Catalunya nova, un joc perfecte de línies pures.

L'aspecte exterior de Sant Miquel de l'Espluga és molt robust.

De tan robusta com és, l'església de l'Espluga ens fa pensar en una fortalesa dissenyada per resistir els atacs més ferotges de l'enemic

La nau està coberta amb una elegant volta de creueria.

Eduard Brufau

TES ESPIRITUALS

e la Conca de Barberà

VIMBODÍ

A l'oest de l'Espluga trobem aturonat el petit poble de Vimbodí. Després d'enfilar-nos per uns carrers estrets arribem al punt més alt de la vila, on hi ha l'església de Sant Salvador. És una construcció de dimensions modestes, austera i amb un campanar amb merlets que li confereix un aspecte de castell. La portalada d'entrada, tot i ser senzilla, està decorada amb un bonic conopeu gòtic flamíger que li dona dinamisme.

Mn. Evarist, que també és rector de Vimbodí, ens dona de nou la benvinguda. Com en el cas de l'Espluga, ens tornem a trobar amb un temple gòtic de nau única i amb volta de creueria, però de dimensions força més reduïdes, tant en amplada com en alçada. Tanmateix, tot i la senzillesa que hi predomina i les mides més aviat humils, notem que tot el conjunt té una gràcia molt especial. Mn. Evarist ens ho confirma dient que l'església té unes proporcions que la fan especialment harmònica: «De fet, per influència de Poblet, que és aquí mateix, aquesta església es va construir segons l'estil cistercenc. És, per tant, d'una gran senzillesa funcional, i alhora d'una gran elegància en les formes. El conjunt és d'una gran harmonia.» Efectivament, quan parem atenció tant a tot el conjunt com a alguns detalls —la senzillesa de les finestres, les mènsules d'on arrenquen els arcs ogivals, l'absis rectangular— tenim la sensació de trobar-nos en un monestir dels fills de sant Bernat. Fins i tot els afegits posteriors, com ara les dues capelles obertes al segle XIX a banda i banda de l'altar, no aconsegueixen desfigurar aquesta ànima cistercenca.

La mateixa pedra clara amb què està bastida l'església també s'ha fet servir per a l'altar i per a alguna de les imatges, com ara la del Salvador, titular de la parròquia, que amb la mà dreta beneeix hieràticament els fidels. D'aquí estant, veiem als peus del temple un gran cor sostingut per un aconseguit arc del gòtic tardà. Aquest element potser tampoc no encaixaria del tot amb la humilitat monacal del conjunt, però miraculosament l'estil cistercenc sembla impregnar sense cap entrebanc tots els afegits posteriors. Aquí l'austeritat cistercenca, més que imposar-se per la força, s'encomana per contacte, o encara més, per simple presència. A causa d'aquesta bellesa austera, monàstica, l'església de Sant Salvador de Vimbodí ens sembla un bon lloc per al recolliment i la pregària, o simplement per estar-s'hi una estona en silenci, deixant-se atrapar per la viva humilitat d'aquelles pedres.

Sortint de l'església asserenats per aquest ambient, ens dirigim cap a una balconada des d'on obtenim una bona vista sobre tot el cor de la Conca de Barberà. Al peu de les muntanyes de Prades, cobertes d'un bosc espès, veiem com sobresurt, com un far espiritual de pedra clara, el monestir de Poblet.

Façana de Sant Salvador, Vimbodí.

L'església de Vimbodí és un bon lloc per al recolliment i la pregària, o simplement per estar-s'hi una estona en silenci

L'interior de Sant Salvador denota la influència del Cister.

ARMÈNIA AL COR

El Matenadaran i els manuscrits armenis

Avui he pogut veure l'Ararat un cop més rebent els primers tocs daurats del sol naixent sobre les neus blanques del cim... Torno a ser a Erevan, la capital d'Armènia, o com també solen dir els mateixos guies armenis quan parlen del seu país, la capital de l'Armènia actual, la que vol viure en pau des del 1991... I és en aquesta ciutat, que viu entre la tradició i la modernitat, amb una dignitat impressionant, on hi ha un edifici que preserva un dels tresors més bonics del món, el conegut Matenadaran. És una biblioteca i museu de manuscrits antics armenis; en conserva més de 17.000.

Encara no fa una setmana que a primera hora del matí i una hora abans que obrissin les portes als visitants, ens va rebre un dels responsables de l'entitat, Ara Khzmalyan, per donar-nos una afectuosa benvinguda. També hi era per donar-nos la benvinguda el cartell de l'exposició d'aquest any, escrit en armeni, rus i anglès: *Saved manuscripts* («Manuscrits salvats»).

El Matenadaran sempre és ple de visitants. Aquest cop també hi havia un grup de joves armenis reclutes nous

de l'exèrcit. Les guies locals en els diferents idiomes anaven descrivint tota la història de l'alfabet armeni, l'escriptura, els materials, els conceptes, les peces guardades, els autors, les matèries... Les lletres armènies van pre-

nent així forma a la retina dels turistes que mai no havien vist aquelles grafies abans, cosa molt diferent en el cas dels armenis, que porten les lletres del seu alfabet i de la seva llengua gravades al cor.

Aquelles grafies que han format part de la preservació de la identitat del poble armeni, ja des de la seva creació per Mesrop Mashtots al segle V, han donat peu a una llengua nacional defensada i preservada en els inicis per l'Església apostòlica armènia i, des de llavors, també pels intel·lectuals ininterrompudament durant segles en la seva rica producció literària.

Documents de Gregori de Tatev, de Moisès de Khorene i de molts altres... Una de les peces més significatives és l'evangelí de Llätzer del 887. Aquests documents van ser salvats pels monjos als monestirs en temps de les guerres antigues al territori, però va ser durant les massacres del 1915 per part dels otomans, quan les proves d'amor i d'heroisme del poble armeni van deixar testimonis del que els particulars van arribar a fer per salvar els escrits sagrats.

Ja no queden armenis a Nakhitxevan, ni a l'antiga Cilícia, ni a l'Armènia occidental, allà a les terres del voltant d'Erzurum, Kars, Van... però se n'han guardat i preservat els escrits i els documents. La seva memòria quedarà intacta en els seus milers de manuscrits salvats.

Bàrbara Virgil
Rutes Bíbliques i
Expedicions Culturals.
Ruth Travel

Club amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Contacte: Núria Ortín
Tel: 934 092 700
info@clubmes.cat
www.clubmes.cat

Pelegrinatges 2015

ARMÈNIA HISTÒRICA:
cristianisme
al Caucas

Del 3 al 16 d'agost

Viatge a la descoberta dels antics i actuals llocs sants armenis en un recorregut únic per tres països: Geòrgia, Armènia, i el NE de Turquia. Arribarem, entre d'altres llocs, fins a la bíblica muntanya Ararat.

ETIÒPIA

Del 21 de setembre al 3 d'octubre

Ètnies, cristians i tribus del sud

PÈRSIA

Ruta bíblica

Del 28 d'octubre al 7 de novembre

Us convidem a descobrir l'antic Imperi Persa, actual república de l'IRAN. Durant 11 dies ens endinsarem en un viatge en el temps per gaudir d'episodis d'una història èpica de més de 2.500 anys d'antiguitat

OCTUBRE /
DESEMBRE /
DESEMBRE /

Turquia: Ruta de sant Pau
Llums de Nadal a **Nova York**
Pelegrinatge a **Terra Santa**

Organització tècnica

Ruth Travel

GC 1478

ESGLÉSIES IMPOSSIBLES

Hotels històrics

El fet que cada vegada els habitatges actuals són més minsos, i fins i tot les classes benestants viuen pendents del cost del metre quadrat d'edificació construïda, ha fet retirar els antics oratoris personals i capelles i avui són comptades les existents. Però tant a pagès com a ciutat, entre les famílies benestants, era molt habitual, fins a meitat del segle XIX, de tenir una capella o un oratori propi, un espai on poder resar, passar el Rosari o celebrar missa domiciliària.

Quan un d'aquests palaus es ven i, en haver estat declarat patrimoni monumental, es restaura exteriorment i es rehabilita interiorment, sobretot per convertir-lo a un altre ús, sorgeix sempre el problema de què cal fer amb la capella o oratori. Més encara pel fet que es tracta d'un lloc sovint petit, no gaire més que un armari gran o un vestidor, i que és incòmode de resoldre.

A Barcelona, al Palau Moja, al carrer Portaferrixa cantonada amb la Rambla, seu de la Direcció General de Patrimoni de la Generalitat, a la sala noble, amb les pintures del Vigatà, s'ha

Suite de l'Hotel Abba Palau d'Arizón, (Sanlúcar de Barrameda).

Entre les famílies benestants, era molt habitual fins a meitat segle XIX tenir una capella o un oratori propi

conservat la capella on els Marquesos de Comillas oïen missa, i en la qual oficiava diàriament Mossèn Cinto Verdager o hi va oficiar sant Joan Bosco a la seva vinguda a Barcelona.

Un altre exemple és el Palau d'Arizón, al carrer Divina Pastora de Sanlúcar de Barrameda (Cadis), un edifici declarat Conjunt Històric-Artístic el 1973. Els Arizón eren una família irlandesa que van establir-se a Catalunya. Un dels seus membres, Felix Arizón, en plena guerra de Successió, el 1709,

va instal·lar-se a Sanlúcar de Barrameda. En realitat, i com tants d'altres, ho va fer per fer d'intermediari entre els productes catalans exportats a Amèrica i els Americans exportats a Europa, quan Catalunya tenia prohibit el comerç amb Amèrica i alguns ports andalusos en mantenien el monopoli.

Una part del palau es va alçar el segle XVII, abans de l'arribada de Felix Arizón, que la comprà. La resta la va edificar al segle XVIII, a partir del 1721, tot en barroc sevillà, torre mirador, tota mena de luxes i detalls que els Arizón no estalviaven perquè eren extraordinàriament rics.

Un adulteri, un assassinat, farcí de llegendes el palau, llegendes que encara es conserven, relatives a fantasmes i aparicions de les ànimes difuntes.

Modernament i per a la Cadena Hotelera Abba, el vell palau ha estat remodelat, el seu pati barroc andalus convertit en menjador, totes les estances ben aprofitades, una suite incorpora l'habitació i la vella capella particular. És una *junior suite* on hom pot fruit dels frisos de ceràmica barroca andalusa que encatifen completament les parets i la cúpula de la capella.

És un cas de sensibilitat? En certa manera sí, ja que s'ha conservat allò que està catalogat, però potser hauria estat més sensible dedicar l'antiga capella a espai de pregària, ecumènic, interconfessional, on qualsevol hoste pogués trobar-se uns moments amb allò transcendental.

Joan Pallarès-Personat
Historiador

ESPAI ASTRONÒMIC

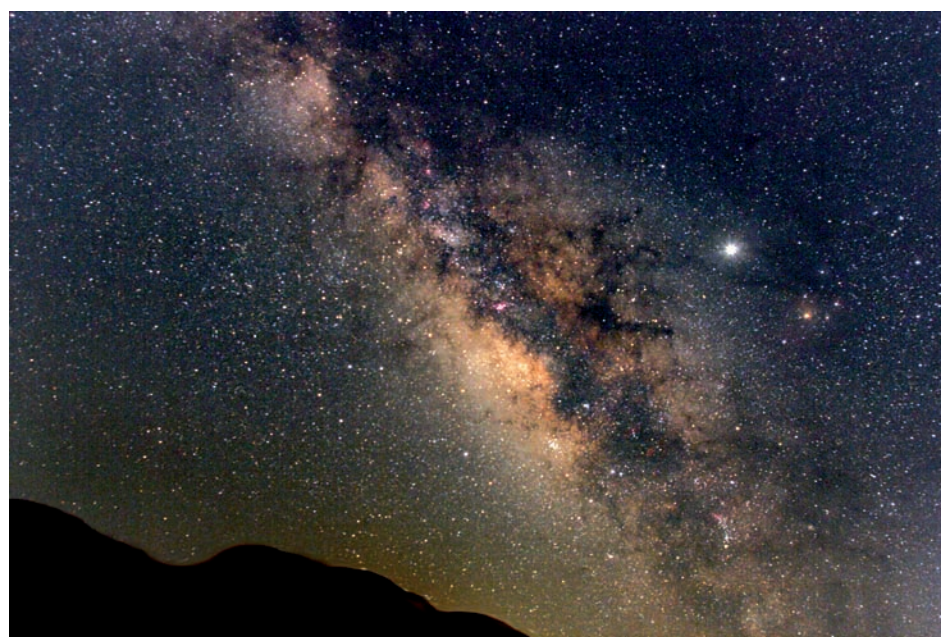
Rutes estel·lars

Quan es contempla el firmament nocturn des d'una zona allunyada de nuclis urbans hom pot fer-se càrrec de la seva immensitat. Enmig dels 2.500 estels visibles a ull nu destaca una faixa blanquinosa que creua pel cel. Mitològicament representa la llet de Juno que, tot alletant Hèrcules, l'hi va vessar i es va escampar pel firmament. D'aquí li ve el nom de *Via làctia* o *Galàxia*, originària del grec *galactos* (llet). La realitat no és tan romàntica però no menys impressionant. Amb uns senzills binocles la lletada es descompon en milions d'estrelletes, les nostres veïnes còsmiques pròpies de la galàxia homònima de la qual formem part.

A Catalunya es coneix pel *Camí, Carreter o Carretera de Sant Jaume*. Conta una llegenda que, quan el rei Jaume va morir, la seva ànima se'n pujà al cel, i els àngels la van sortir a rebre, llançant-li, en lloc de flors, manats d'estrelles.

L'any 1627, Julius Schiller, monjo alemany, va elaborar una cartografia celeste amb elements cristians i la Via Làctia l'anomenà *Via Beatorum Omnia* («Via dels Benaurats»).

A la basílica de la Sagrada Família de Barcelona la Via Celeste hi és re-

presentada a la façana del Naixement amb tot de relleus puntuals envoltant l'anagrama de Jesús.

D'uns anys ençà, s'ha fet molt popular el pelegrinatge a Santiago de Compostel·la i són moltes les persones d'arreu del món que es marquen la fita de seguir el *Camino de Santiago*.

Segons la tradició, els pelegrins que anaven a venerar el sant compostel·là es guiaven per la Via Làctia, però això és una incongruència, ja que amb el moviment diürn canvia d'orientació, per la qual cosa la referència com a guia no serveix.

La versió gallega també és llegendà-

ria però té certa versemblança històrica. Segons cròniques, l'apòstol Santiago el Major va ser decapitat per ordre d'Hèrodes Agripa. Dos dels seus deixebles, Atanasi i Teodor, van recollir les seves restes i van fugir amb una barca. Els corrents marítims els van portar a travessar l'estret de Gibraltar i van arribar a un lloc de la costa gallega que avui es diu Padrón. Van traslladar el cos del màrtir amb una carreta tirada per braus fins que les bèsties van caure d'esgotament i el van enterrar allà i van tenir cura de la tomba fins que van morir, però amb el pas del temps aquell esdeveniment va caure en l'oblit.

Cap a l'any 813 un ermità va observar que queien estrelles en un bosc anomenat Libredón. El bisbe Teodomiro va anar a inspeccionar la zona, on trobaren tres tombes, i com que hi apareixia el text «Aquí jau Jacob, fill de Zebedeu i Salomé i germà de Joan», la van identificar com la de l'apòstol. El rei Alfons II manà construir una capella que es va anar ampliant fins a assolir la catedral actual. Aquell lloc va ser conegut com a *Campus Stellae*, «el Camp de l'Estrella», origen del nom de la ciutat que creixeria al seu redós: Compostel·la.

Jaume Sacasas
i Domènech
Divulgador d'astronomia

En el decurs d'aquests mesos d'estiu, anirem publicant una sèrie d'articles on s'exposen alguns exemples de la relació fecunda que hi ha hagut en la història recent entre sacerdots i artistes

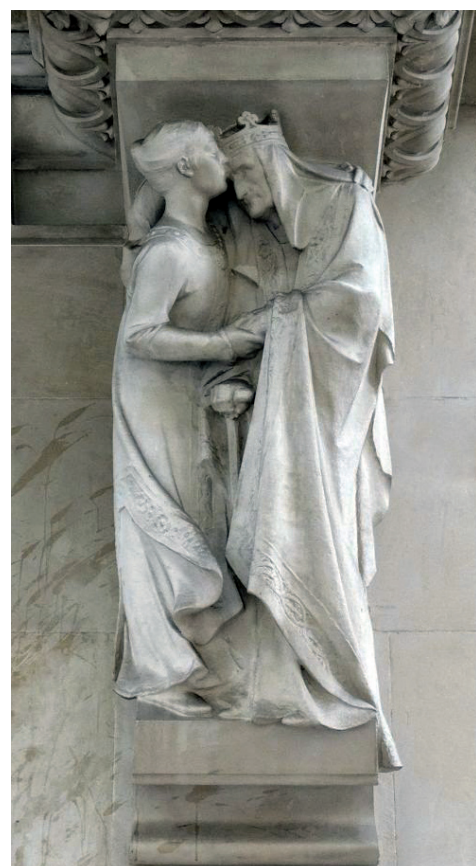
L'ERMITÀ DE SAMALÚS I EUSEBI ARNAU

AMISTATS FECUNDES

Poesia, romanticisme i delicada espiritualitat

Jaume Aymar i Ragolta
Director

Les quatre edats de la vida de la dona, de la casa Garriga Nogués.

Al número 250 del carrer Diputació de Barcelona, entre Balmes i Rambla de Catalunya, trobem la casa Garriga-Nogués. És un edifici eclèctic de 1899-1901, obra de l'arquitecte Enric Sagnier, bastit per encàrrec del financer Rupert Garriga Nogués. És una casa de renda típica de les construccions de l'Eixample de canvi de segle, amb la planta baixa dedicada a locals comercials, el pis principal per al propietari amb accés des d'una escala privada i senyorívola i la resta de pisos per llogar, amb accés des d'una escala de veïns independent.

Sorprenen quatre mènsules dedicades a les quatre edats de la vida de la dona: infantesa, joventut, maduresa i ancianitat. Són obra d'Eusebi Arnau i Mascort (Barcelona 1863 - 1933), un escultor català que destacà sobretot en l'escultura aplicada a l'arquitectura, així com en escultura exempta, la joieria i l'espai funerari i l'obra medallística. Influït en determinades etapes de la seva producció per Paul Dubois, Antonin Mercié, Auguste Rodin i Constantin Meunier, Arnau va aportar a l'escultura catalana obres cabdals, sobretot en la seva etapa modernista. El 1896 Eusebi Arnau es va casar en primeres núpcies amb Tomasa Viader Pardinella, que patia una malaltia mental i que morí

jove. El 1910, un encàrrec escultòric va permetre a Eusebi de conèixer Anna París Boadella, que seria la seva segona dona. Es van casar el dia 12 de febrer del 1910 a la parròquia de la Puríssima Concepció de Barcelona; ell tenia 46 anys i ella, 36. Va presidir la celebració mossèn Ramon Garriga i Boixadors (Vic, Osona, 1875 - Samalús, 1968), que era poeta i dramaturg i alumne d'escultura i amic d'Eusebi Arnau. Mn. Garriga havia estat ordenat sacerdot a Barcelona el 1901. Va exercir el seu ministeri a Montcada, Sant Sadurn d'Anoia, Santa Madrona de Barcelona, Cerdanyola i el Guinardó. Retirat des del 1915 a Samalús (Vallès Oriental), és conegut com «l'ermità de Samalús». Algunes de les seves escultures es troben a l'església d'aquesta població. Participà sovint als Jocs Florals de Barcelona. El 1926 fou proclamat Mestre en Gai Saber. La seva poesia es caracteritzà per ser bàsicament religiosa i popular. Sobre l'ermità escriu Miquel Salarich: «Tot al seu voltant respirava art, poesia, romanticisme. Cada detall de la seva llar era una mostra de la seva refinada espiritualitat. En aquella llar incrustada en la plena floració de la naturalesa autènticament rural, la vida de Mn. Garriga anà desenrotllant-se fins a apagar-se plàcidament com una cuca de

llum (altre tema de les seves narracions) que apagà el llantió quan veié aparèixer les clarícies de l'eterna alba.»

Mirem-nos atentament les mènsules i hi trobarem també poesia, romanticisme i delicada espiritualitat: la infantesa és representada per una nena enlaira-da per una noia el diumenge de Rams. La nena du a la mà un palmó del qual penja una creu feta de palma, que solia posar-se a les portes. Sembla que el vent faci voleiar la roba. En la segona veiem una noia jove contemplant una rosa que sosté amb les mans. A la tercera, una jove mare mira un infantó que sosté vora el pit. Darrere el cap de la dona apareixen un altra testa femenina i una figura d'au. La darrera representa un homenatge a la vellesa: una dona vella, coronada, té al seu davant una noia que li besa el front i li passa el braç esquerre per damunt de l'espatlla mentre que amb la dreta li aguanta la mà esquerra. L'anciana es recolza amb la dreta en un bastó de travessar en forma de T. Hi ha un paral·lelisme entre la poètica de les escultures d'Arnau i la de l'ermità de Samalús. Arnau fou també l'autor del magnífic gerro de marbre, que decorava el vestíbul del capdamunt de l'escala i que avui es pot veure al veí museu del Modernisme (carrer Balmes,

48). A partir del seu segon casament canvià notablement la vida d'Eusebi Arnau: es tornà més casolà i aconseguí la manera de viure que sempre havia trobat a falta de causa del primer matrimoni tan desafortunat i del treball, que l'obligava a una constant mobilitat. El mes de juliol de 1911 va néixer el seu únic fill, Ricard, del qual es conserven fotografies d'infantesa i plaques del seu retrat en relleu.

Altres obres d'Eusebi Arnau: escultures del Palau de Justícia de Barcelona (1908), relleu a la façana de la casa de la Lactància de Barcelona (1910), figures simbolistes al monument de la Rambla de Sant Francesc de Vilafranca (1912); retrat de Joan Maragall al Parc de la Ciutadella (1913), escultures aplicades al Palau de la Música Catalana, i a l'Hospital de Sant Pau. Segons Judith Subirachs, l'obra d'Eusebi Arnau, com la de Josep Llimona, «s'insereix decididament dins l'estètica modernista, malgrat el seu retard respecte a la pintura coetània».

FE D'ERRORS

En el número de la setmana passada, vam escriure per error que Mn. Jacint Verdaguer havia nascut a Vinyoles d'Orís, quan la població de naixement és Folgueroles.

Paraula i vida

«Cap infant sense colònies»

Prenc el títol d'aquest comentari de la Fundació Pere Tarrés, que a principi d'estiu va presentar una nova edició de la campanya «Ajuda'ls a créixer. Cap infant sense colònies».

Cada estiu dedico alguns dies a visitar les colònies o els casals d'estiu que organitzen moltes institucions, entre les quals nombroses parròquies, en què els infants tenen també l'oportunitat, vivint uns dies de convivència i de lleure, de créixer com a persones. Voldria remarcar sobre tot el meu encoratjament i el meu agraïment als milers de nois i noies que com a monitors d'aquestes activitats i de forma desinteressada fan possibles aquestes iniciatives. Veritablement, hi ha molts joves que saben fer d'una part de les seves vacances una expressió de solidaritat i un veritable servei social a la nostra infància.

La Fundació Pere Tarrés, amb la seva xarxa de cases de colònies i centres d'espai —en molts

dels quals funcionen també els anomenats *casals d'estiu*—, té ja una llarga experiència en aquest tipus d'activitats. Es tracta d'ajudar els infants a viure el lleure —el temps lliure— com una oportunitat per créixer com a persones.

En aquest comentari voldria, però, posar l'accent en l'objectiu fonamental que inspira la campanya solidària a què em refereixo. Sense oblidar l'esforç per arribar a tots els sectors socials, la Fundació Pere Tarrés es proposa especialment garantir l'accés a l'educació en el lleure dels infants en situació d'exclusió social.

A Catalunya —segons dades de la Fundació Pere Tarrés— un de cada quatre infants viu per sota del llindar de la pobresa, i les activitats de lleure són una de les primeres activitats que les famílies amb menys recursos no es poden permetre. Així ho demostren les xifres: el 58% de les famílies que van rebre una beca per a les

colònies o casals d'estiu el curs passat disposen d'una renda inferior a 3.900 euros anuals per cada membre de la llar.

La missió de la Fundació Pere Tarrés és la promoció de la persona des de l'educació, especialment en el lleure i l'acció social, fonamentada en els valors de l'humanisme cristià. Anar a les colònies o a un casal d'estiu ajuda a construir persones.

Per això mateix és especialment oportuna la iniciativa destinada a becar infants en situació de vulnerabilitat social perquè puguin accedir als beneficis del lleure educatiu en colònies o casals d'estiu, que continuen i reforcen el treball desenvolupat durant el curs. Aquest estiu la Fundació preveu becar 4.100 infants perquè puguin participar en més de 8.500 activitats, cosa que comporta un 24% més d'infants becats que l'any anterior.

Lluís Martínez Sistach

Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Als quatre vents

Cristians perseguits

Durant anys hem associat la persecució dels cristians als primers segles del cristianisme, a Neró i a altres emperadors. Hem vist pel·lícules de com eren perseguits, empresonats i a vegades llançats a les feres en els espectacles públics.

En els últims anys s'enforteix la consciència que, si bé aquestes van ser històries veritables, no ho és menys una altra realitat: avui són més els cristians perseguits i martiritzats que en aquells segles primers. Els mitjans de comunicació ens parlen d'ells en països tan diversos com Egipte, Indonèsia, l'Iraq, Líbia, Síria, Somàlia, Nigèria... Sovint el papa Francesc ha cridat l'atenció sobre aquest degoteig d'holocaust que de tant en tant té episodis més ressonants, com l'assassinat de 30 cristians ortodoxos etiòps a Líbia, la matança de 150 estudiants d'una universitat de Nairobi o l'execució de 21 cristians coptes en mans de jiha-

distes, per citar-ne alguns.

Davant d'aquests fets hem de pregar per les víctimes, per les seves famílies i pel penediment dels seus botxins; pregar perquè guanyi terreny la pau en aquestes zones castigades per una violència irracional i sectària dels qui utilitzen el nom de Déu per matar altres persones.

També hem de procurar mobilitzar els qui puguin fer alguna cosa per evitar aquests martiris, que en altres ocasions no són de sang, però sí de discriminació, impeding la residència o el treball als qui es confessen cristians.

La major part de països en els quals es produeixen aquests fets són de majoria musulmana, però seria per la nostra part un error i una gran injustícia atribuir aquests fets a la fe de l'islam mitjançant una generalització que també podria fer-se, i seria igualment errònia, on hi hagués

alguna conducta no evangèlica de fidels cristians. Personalment tinc contactes amb autoritats musulmanes i em consta que rebutgen aquests successos com nosaltres.

És a les nostres mans pregar pels perseguits i ajudar-los en tot el possible, exigint per a tot Europa una major obertura de fronteres per als refugiats. El passat Divendres Sant el bisbe d'Erbil (Iraq) va demanar als fidels, en la seva homília, que es preparessin per si arriba el moment del martiri. ¿Ens imaginem una situació en la qual el simple fet d'anar a missa pugui ser un acte heroic? L'admiració que sentim pels primers cristians l'experimentem també ara quan ens arriben notícies d'aquest tipus. Demanem a la Mare de Déu, Reina de la Pau, que cessin aquestes persecucions i la família humana es retrobi a si mateixa en l'amor.

Jaume Pujol Balcells

Arquebisbe de Tarragona i Primat

Inici

Edició digital 2015

Hemeroteca

Promocions

Aquesta Setmana

Església Catalunya

Església Espanya

Església Món

Vaticà

**La Bona Notícia
també
a internet**

www.catalunyacristiana.cat

**ENTRA A LA PÀGINA WEB
I CONSULTA LA NOSTRA
HEMEROTECA.
HI TROBARÀS 35 ANYS
DE PREMSA RELIGIOSA.**

Catalunya Cristiana col·labora amb

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC B; FERIA L 1)

TEMPS ORDINARI

(SALTERI: SETMANA 4)

JULIOL

19. DIUMENGE

Diumenge XVI de durant l'any, Verd. Lectures: Jeremies 23,1-6 / Salm 22 / Efesis 2,13-18 / Marc 6,30-34
SANTORAL: Àurea, vg. i mr.; Pere de Cadireta, rel.; Símmac, p.
20. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Èxode 14,5-18 / Salm Ex 15,1-6 / Mateu 12,38-42. O bé: *Sant Apol·linar* (ML), Vermell.
SANTORAL: Elies, prof.; Lliberata, vg. i mr.; Margarida, vg. i mr.; Pau i Sisenand, mr.; Torlaci, b.
21. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: Èxode 14,21-15,1 / Salm Ex 15,8-17 / Mateu 12,46-50. O bé: *Sant Llorenç de Bríndisi* (ML), Blanc.
SANTORAL: Daniel, prof.; Pràxedes, vg.
22. DIMECRES

Santa Maria Magdalena (MO), Blanc. Lectures: Èxode 16,1-5.9-15 / Salm 77 / Joan 20,1.11-18
SANTORAL: Menelau, ab.; Teòfil, mr.
23. DIJOUS

Santa Brígida (F), Blanc. Lectures: Gàl·lates 2,19-20 / Salm 33 / Joan 15,1-8
SANTORAL: Bernat d'Alzira, Maria i Gràcia, mr.; Cunegunda, rel.
24. DIVENDRES

Fèria, Blanc. Lectures: Èxode 20,1-17 / Salm 18 / Mateu 13,18-23. O bé: *Sant Xarbel Makluf* (ML), Blanc; Urgell: *beat Josep Sala Picó* (ML), Vermell.
SANTORAL: Borís, mr.; Cristina, vg. i mr.; beates Pilar, Maria-Àngels i Teresa, rel. i mr.; Víctor, mr.
25. DISSABTE

Sant Jaume (S), Vermell. Lectures: Fets 4,33;5,12-33 / Salm 66 / 2 Corintis 4,7-15 / Mateu 20,20-28
SANTORAL: Valentina, vg. i mr.

Comentari de la Paraula

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

«Eren com ovelles sense pastor, i es posà a ensenyar-los»

«Es congreguen els apòstols prop de Jesús i li referiren tot el que havien fet i el que havien ensenyat.» La missió que acaben de dur a terme els Dotze apòstols està en la mateixa línia que la minsa ensenyança del cap de sinagoga (Jaire), de qui la seva filla/parròquia havia mort d'inanició per manca de nodriment espiritual. La manera com «es congreguen» ho dóna a entendre: el verb «congregar» deriva de congregació/sinagoga. En un incís parentètic: «És que eren molts els qui anaven i els qui venien, i ni tan sols *tenien temps* per menjar», Marc ens informa que de resultes de l'ensenyança legalista que la gentada s'havia empassat, s'havien oblidat de menjar. «Aleshores *Jesús* els digué», intentant apartar els apòstols del brogit de les multituds: «Veniu, *anem-nos-en* a un lloc desert i *reposeu-vos* una mica.» L'èxit de la missió els havia agitat, sobretot després que ràpidament s'esbombés la notícia de la decapitació per Herodes de Joan Baptista, cosa que els hauria pogut induir a la revolta. «*Havent pujat* a la barca, se n'anaren a un lloc desert, a part.» Jesús volia allunyar-los de les multituds i comentar «a part» amb ells com entenia ell que s'havia de dur la missió. «Però els van veure que se n'anaven i molts se n'aperceberen. A peu de totes les ciutats hi concorregueren i *convingueren aquí*» (segons el text normal, en canvi, «hi concorregueren i se'ls anticiparen»). Marc fa tot seguit un clar diagnòstic de la situació: «En sortir *i veure* una multitud nombrosa, *Jesús* se'n compadí, perquè eren com ovelles que no tenen pastor.» Es compadeix d'aquelles masses orfes d'una direcció assenyada i mancades de bon aliment. D'aquí que es proposi suplir el que no havien fet els apòstols: «I es posà a instruir-los extensament.» La instrucció que els imparteix ara «Jesús» (Beza ho destaca explicitant tres vegades el nom) és personal («a ells») i circumstanciada (lit. «moltes coses»), no com la dels apòstols que era genèrica, legalista i massificada.

Lectures bíbliques

Diumenge XVI de durant l'any

Lectura primera

Jr 23,1-6

Jo mateix recolliré totes les ovelles que em queden i els donaré pastors

Lectura del llibre de Jeremies:

Ai dels pastors que perden i dispersen les ovelles del meu ramat, diu l'oracle del Senyor. Per això el Senyor, Déu d'Israel, diu als pastors del meu poble: «Vosaltres heu dispersat les meves ovelles i les heu fetes fugir, en lloc de fer-ne el recompte. Doncs ara jo passaré comptes amb vosaltres per reclamar tot el mal que heu fet, diu l'oracle del Senyor. I totes les ovelles que em queden, jo mateix les recolliré de tots els països on les havia fet fugir, i les faré tornar als seus prats. Allà seran fecundes i s'hi multiplicaran. Els donaré pastors que les menin, i ningú no tornarà a fer-los por, ni a esfereir-les, ni en mancarà cap, diu l'oracle del Senyor.» Vénen dies, diu l'oracle del Senyor, que faré germinar un rebrot legítim del llinatge de David, i serà un rei excel·lent que farà regnar en el país la justícia i el bé. En els seus dies Judà no sofrirà cap mal i Israel viurà segur. El seu nom serà: El-Senyor-és-el-nostre-bé.»

Salm responsorial

22

El Senyor és el meu pastor, no em manca res, em fa descansar en prats deliciosos; em mena al repòs vora l'aigua, i allí em retorna. Em guia pels camins segurs Per l'amor del seu nom.

R. El Senyor és el meu pastor, no em manca res.

Ni quan passo per barrancs tenebrosos no tinc por de res, perquè us tinc vora meu; la vostra vara de pastor, m'asserena i em conforta. **R.**

Davant meu pareu taula vós mateix, i els enemics ho veuen; m'heu ungint el cap amb perfums, ompliu a vessar la meva copa. **R.**

Oh, sí! La vostra bondat i el vostre amor m'acompanyen tota la vida, i viuré anys i més anys a la casa del Senyor. **R.**

Lectura segona

Ef 2,13-18

Ell és la nostra pau. De dos pobles n'ha fet un de sol

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes:

Germans, vosaltres abans éreu lluny de les promeses, però ara la sang del Crist us ha aprofitat. Ell és la nostra pau. De dos pobles n'ha fet un de sol, ja que ell ha destruït la barrera que els separava i els mantenia enemics, abolint en el seu propi cos la Llei i els preceptes. Així ha posat pau entre tots dos pobles i ha creat una nova humanitat centrada en ell. Per la seva mort a la creu ha fet morir l'enemistat i, units en un sol cos, els ha reconciliat tots dos amb Déu. Per això ha vingut a portar-nos la bona nova de la pau: la pau a vosaltres, que éreu lluny, i la pau als qui eren a prop. Per ell uns i altres tenim entrada al Pare, guiats per un sol Esperit.

Al·leluia

Jn 10,27

Les meves ovelles reconeixen la meua veu, diu el Senyor; també jo les reconec i elles em segueixen

Evangelí

Mc 6,30-34

Eren com ovelles sense pastor

Lectura de l'evangelí segons sant Marc:

En aquell temps, els apòstols es reuniren amb Jesús i li parlaren de tot el que havien fet i ensenyat. Ell els diu: «Veniu ara tots sols a un lloc despoblat i reposeu una mica.» Perquè molta gent anava i venia i no els deixava temps ni per menjar. Se n'anaren, doncs, tots sols amb la barca cap a un lloc despoblat. Però algú els veié quan marxaven; molts ho van saber, van córrer a peu de tots els pobles i arribaren primer que ells. Quan Jesús desembarcà veié una gran gentada i se'n compadí, perquè eren com ovelles sense pastor. I es posà a instruir-los llargament.

Els sacraments de la fe

Jaume González Padrós

Director de l'Institut Superior
de Litúrgia de Barcelona

No fa pas massa temps, encara era corrent sentir argumentar com si l'evangelització i la celebració dels sacraments fossin dues realitats no solament separades sinó, fins i tot, oposades. Es posava tot l'accent en la predicació (normalment en la seva forma catequètica) i el moment sacramental quedava al final d'un itinerari més o menys llunyà, gairebé com si es tractés d'un diploma que es lliura a qui ha aconseguit assimilar uns determinats continguts.

Era freqüent sentir la cita de sant Pau als Corintis, quan afirma, en un context polèmic molt concret, «Crist no em va enviar a batejar, sinó a anunciar l'evangeli» (1Co 1,17a). Segons sembla per batejar hom no necessitava cap missió especial; per això Pau solia confiar a d'altres l'administració del baptisme. Tanmateix, això no suposa cap desdeny vers el sacrament. Les seves paraules a Rm 6,3-12 i a 1Co 6,11, són suficients per fer-nos comprendre la gran estima que Pau sentia pel sacrament de la incorporació a Crist. Tots els apòstols eren ben conscients que el Senyor no solament els va enviar a predicar, sinó també a realitzar l'obra de salvació que proclamaven, mitjançant els sacraments, al voltant dels quals gira tota la vida litúrgica (cf. Mt 28,19;

Ac 2,38; SC 6). Així, doncs, com ens recorda el Catecisme, «la missió de batejar —la missió sacramental, doncs— és implicada en la missió d'evangelitzar perquè el sacrament és preparat per la Paraula de Déu i per la fe que és consentiment a aquesta Paraula» (CCE 1122). En efecte, els sacraments «no solament suposen la fe, sinó que l'alimenten, la reforcen i la manifesten amb paraules i coses; per això s'anomenen sacraments de la fe» (SC 59).

No podem, doncs, separar aquestes dues realitats, el que creiem i el que preguem, en una visió desintegrada de la vida cristiana i de la seva missió evangelitzadora. La fe de l'Església és demanada i concedida en el sacrament del baptisme. «¿Què demaneu a l'Església de Déu per al vostre fill (per a la vostra filla)?», pregunta el ministre ordenat als pares. I aquests responen: «la fe», fent recurs a una de les respostes possibles segons el ritual.

Quan l'Església, doncs, celebra els sacraments, confessa la fe rebuda dels apòstols. Realment cada celebració litúrgica és un credo professat ritu-

alment. «D'aquí ve l'antic adagi "*lex orandi, lex credendi*" (o "*legem credendi lex statuat supplicandi*", segons Pròsper d'Aquitània [segle V]). La llei de la pregària és la llei de la fe, l'Església creu tal com prega. La litúrgia és un element constitutiu de la Tradició santa i vivent» (CCE 1124).

Arribats fins aquí, ens adonem de la gran importància que té celebrar els sacraments segons els ritus i els textos establerts per l'Església i la seva autoritat apostòlica, ja que en ells s'hi vehicula la fe veritable, la fe dels apòstols, aquella que, expressada pel Senyor en les seves paraules i obres, especialment en la seva Pasqua gloriosa, els seus deixebles ens han transmès de forma inalterada, i, amb la qual, nosaltres, hem de fer el mateix a les generacions que vindran. Vet aquí per què el Vaticà II va voler deixar ben clar aquest extrem, en afirmar: «Ningú, ni que sigui sacerdot, afegeixi, tregui o canviï res per iniciativa pròpia en la litúrgia» (SC 22, 3). O com diu el Catecisme: «Per això, cap ritu sacramental no pot ser modificat o manipulat al gust del ministre o de la comunitat. Ni tan sols l'autoritat suprema de l'Església no pot canviar la litúrgia al seu albir, sinó únicament dins l'obediència de la fe i dins el respecte religiós del misteri de la litúrgia» (CCE 1125).

El sant de la setmana

Per Eduard Brufau

Beat Joan Soreth

- ✓ Nascut a Caen, Normandia, l'any 1394
- ✓ Prior general dels carmelites
- ✓ Va reballar per tornar l'orde a l'observança original
- ✓ Va morir a Angers l'any 1471
- ✓ Beatificat el 1865 per Pius IX

Abans de la reforma de santa Teresa de Jesús i sant Joan de la Creu l'orde carmelita ja havia viscut altres moments de retorn a l'observança primitiva. Un dels més importants va ser el protagonitzat pel beat Joan Soreth, que al segle XV va veure la necessitat de revisar en profunditat tota la vida espiritual carmelita.

Des que va ser triat com a prior general dels carmelites l'any 1451 Joan Soreth es va dedicar en cos i ànima a visitar totes les províncies i comunitats d'Europa per promoure el retorn a la senzillesa i l'austeritat originals. També va escriure un comentari a la Regla i va publicar unes constitucions noves per a l'orde, que es trobava en una etapa de crisi i que va reviscolar gràcies a la seva tasca infatigable. Així mateix, el beat Joan Soreth va tenir una cura especial de dues grans novetats del moment: la branca femenina i el tercer orde seclar. La reforma empresa llavors va ser decisiva perquè l'orde carmelita no desaparegués.

Barcelona

Espiritualitat martirial dels caputxins

El 21 de novembre fra Frederic de Berga i 25 companys seran beatificats a la catedral de

El dissabte 21 de novembre, a les 11.30 h, a la catedral de Barcelona, hi haurà la solemne beatificació del caputxi fra Frederic de Berga i 25 companys de martiri, en una cerimònia presidida pel cardenal Angelo Amato.

Fra Valentí Serra de Manresa,
Arxiver dels caputxins

El divendres 5 de juny el papa Francesc signà a Roma el document que autoritzava la promulgació del decret de martiri del caputxi Frederic de Berga (Martí Tarrés Puigpelat) i vint-i-cinc religiosos més de la Província de framenors caputxins de Catalunya, testimonis d'amor i fidelitat que foren occits en odi a la fe durant la persecució religiosa de 1936. Fra Carmel de Colomers ja fou beatificat a Tarragona el 13 d'octubre de 2013 amb el grup del bisbe Manuel Borràs; tres framenors caputxins més, Benet de Santa Coloma, Domènec de Riudebitlles i Josep Oriol de Barcelona (occits a Manresa), tenen la causa oberta al bisbat de Vic, mentre que els altres cinc religiosos (Vicenç de Peralta, Eusebi de Canet de Mar, Feliu de Tarragona, Bernat de Sant Miquel de Gata i Tomàs de Castelló d'Empúries), per manca de dades sobre el moment martiri, al seu moment, no fou possible d'introduir la causa però actualment s'està estudiant si és factible, o no, iniciar-la.

Els noms dels nous beats, que seran proclamats al novembre, a més del ja esmentat Frederic de Berga (occit *in odium fidei* a Barcelona el dia 17 de febrer 1937), són, per ordre cronològic de la data del martiri: Prudenci de Pomar de Cinca, Eloi de Bianya, Cebrià de Terrassa, Miquel de Bianya, Jordi de Santa Pau, Modest de Mieres i Àngel de Ferreries (28 de juliol de 1936); Rafael de Mataró i Feliu de Tortosa (1 d'agost 1936); Agustí de Montclar (12 d'agost 1936); Anselm d'Olot (15 d'agost 1936); Benigne de Canet de Mar (19 d'agost 1936); Tarsici de Miralcamp i Marçal de Vilafranca del Penedès (20 d'agost 1936); Vicenç de Besalú (23 d'agost 1936); Zacaries de Llorenç del Penedès i Bonaventura d'Arroyo Cerezo (25 d'agost 1936); Josep de Calella de la Costa (9 de setembre 1936); Timoteu de Palafrugell i Eudald d'Igualada (31 d'octubre 1936); Alexandre de Barcelona (23 de novembre 1936); Martí de Barcelona i Doroteu de Vilalba dels Arcs (19 de desembre 1936); Remigi de Papiol (21 de gener 1937) i Pacià M. de Barcelona (24 de gener 1937).

Un total de 35 víctimes

En la postguerra, molt poc temps abans d'acabar l'any 1939, una volta fet el recompte dels 204 religiosos que integraven la Província el juliol de 1936, entre els frares que van desaparèixer,

els que morien durant la guerra i els occits *in odium fidei* (un total de 35 víctimes!), només en restaven 141. A més, la majoria dels convents estaven destruïts o en pèssimes condicions.

Davant dels fets revolucionaris que esclataren el juliol de 1936 s'ha de posar en relleu que un bon nombre dels eclesiàstics, entre ells els frares caputxins, marcats en aquella circumstància històrica per una fonda espiritualitat martirial que anaren madurant a mesura que augmentaven les mesures anticlericals del govern de la Segona República, s'esforçaren per fer una lectura de caire sobrenatural d'aquells esdeveniments produïts i que comportaven una violenta persecució *in odium fidei*.

A tall d'exemple, podem esmentar que l'abat cistercenc dom Francesc d'Assís Causse, des del monestir de Sant Miquel de Cuixà, en una carta que escriví al ministre provincial de caputxins, P. Josep de Besalú, li volgué expressar: «Déu ha escollit la nació catòlica com a víctima propiciatòria i redemptora, la sang catòlica abundantment i generosament vessada pels sacerdots, monjos i monges, i catòlics espanyols serà el rescat del món.»

Semblantment, el P. Josep de Besalú s'adreçava així al seu bon amic Dr. Lluís Carreras: «La revolució ha aniquilat materialment la Província dels caputxins de Catalunya. Però tot el que ens han arrabassat, per molt que valgui, no és res davant de la glòria incomparable que ens han proporcionat els nostres màrtirs. La sang dels nostres màrtirs m'emplena l'ànima d'esperances.»

Per aquesta raó, una volta acabada la guerra, el P. Josep de Besalú manifestà la seva gran satisfacció en saber que durant la persecució religiosa cap frare no renegà de la seva fe: «Les més sinceres gràcies a Déu que no ha permès que ni un sol dels fills de la nostra Província catalana hagi flaquejat en la fe durant el període de sagnant persecució religiosa que tan satànica i salvatge es va mostrar.»

Esclat de la revolució

En el moment d'esclatar la revolució, repartits entre el convent de Palma de Mallorca i els nou convents de framenors caputxins del Principat de Catalunya, hi havia cent quaranta-vuit religiosos, que es refugiaren, una volta abandonats els edificis conventuals, a les cases benefactores prèviament assenyalades. Alguns frares que no pertanyien a la Província de Catalunya, com fou el cas de caputxins navarresos i del religiós valencià Rafael de Novelé,

Agusti Codinach

La catedral de Barcelona acollirà la solemne beatificació.

trobaren refugi i protecció a la delegació basca de Barcelona, situada al número 60 del passeig de Gràcia.

La majoria dels frares, però, restaren en cases situades a prop dels convents a l'expectativa del desenvolupament dels esdeveniments ja que «no es preveia una durada llarga d'aquells moments excepcionals de terror.» Però passada la primera setmana, i davant d'un creixent perill que els amenaçava, els religiosos s'anaren dispersant cercant acolliment entre els parents i les amistats. El P. Pacífic de Vilanova escriví: «Després d'abatir els edificis religiosos, els revolucionaris intentaren exterminar els ministres del Senyor», i davant la sang de les primeres víctimes, esguardant amb gran incertesa el futur, molts frares caputxins llavors «s'enginyaren per sortir de l'infern desencadenat a casa nostra.»

Quaranta-un frares caputxins aconseguiren fugir a l'estranger després de pagar sumes considerables de diners per a l'obtenció d'un passaport, o bé per pagar els guies que orientaven la travessa del Pirineu. Altres religiosos, especialment

Frederic de Berga.

de Catalunya

Barcelona en una celebració presidida pel cardenal Angelo Amato

els malalts o ancians, trobaren refugi als asils i als hospitals. Alguns frares sofrien captiveri en vaixells-presó i a la presó Model de Barcelona, mentre que el P. Pau de Castelló d'Empúries, vicari provincial, aconseguí de situar-se al convent de Palma de Mallorca.

Alguns dels seglars que s'arriscaren a ajudar els caputxins durant la persecució foren empresonats, com fou el cas de Lluís Serrahima, que «*fué detenido por haber ocultado y salvado objetos de culto y valores de nuestro convento de Sarrià, y por haber acogido en su casa el M. R. P. Benigno de Canet de Mar y a otros Religiosos*» (*Lista de bienhechores de nuestros Religiosos durante la revolución*), o també el cas de Maria Santamaria (que vivia al mateix carrer del convent de Sarrià i que durant uns dies acollí el P. Esteve de la Garriga) i que quan fou detinguda: «*Se negó constantemente a revelar donde dicho Padre se había escondido a pesar de las amenazas de matarla.*»

Durant la guerra alguns religiosos aconseguiren d'ocultar-se sàgament. Per exemple, fra Sadurí d'Agullent (religiós molt auster i pobre, model de framenors) reeixí viure de manera mig clandestina a la Garrotxa, tot i haver estat detingut tres dies a Olot i tres a Girona. Fra Sadurní mentre sojornà a Olot hi féu de pagès, allí conreà un hort per tal d'ajudar amb productes hortícoles les famílies que acollien sacerdots i religiosos.

Amb l'esclat de la revolta qualsevol pretext servia per detenir un frare i occir-lo. Per exemple, el P. Tarsici de Miralcamp fou acusat calumniosament de repartir a les tropes tabac emmetzinat: «Burda calúmnia que no podia haver estat inventada amb altra intenció que la de justificar la bàrbara conducta dels comitès lleidatans, els més crudels i sanguinaris de Catalunya», escriví el ministre provincial dels caputxins adreçant-se als missioners d'Amèrica (Roma, 7 desembre de 1936).

Imprudència i ingenuïtat

Acabada la guerra, el P. Pacífic de Vilanova de Bellpuig, des de la seva condició de secretari provincial, féu tota mena de diligències per tal d'aclarir les circumstàncies de la mort dels caputxins immolats *in odium fidei* durant la persecució religiosa, començant pels qui foren assassinats a la ciutat de Barcelona on, un bon nombre força considerable d'eclesiàstics fou occit a causa de la delació d'algunes dones de servei vinculades als milicians, per exemple els casos dels pares Agustí de Montclar i Anselm d'Olot, que foren denunciats per dones del servei domèstic. Altres caputxins, en canvi, foren assassinats per l'excessiva ingenuïtat dels propis frares; aquest fou el cas del P. Rafael de Mataró que volia sortir de Sarrià, amb tren, a la mateixa estació de la vila, on era molt conegut i, a l'es-

Un bon nombre dels eclesiàstics s'esforçaren per fer una lectura de caire sobrenatural dels esdeveniments

El P. Jaume de Sarrià en les memòries esmenta la ingenuïtat i imprudència de molts frares quan esclatà la revolució el juliol de 1936

tació del tren de Sarrià el P. Rafael fou identificat i detingut. També es mostrà força ingenu el P. Josep de Calella, que «va cometre la imprudència d'anar a demanar feina a un Sindicat declarant que era frare de Pompeia» (Carta de Josep de Besalú a Antoni d'Argentona, Roma, 12 novembre de 1936).

El P. Jaume de Sarrià en les seves memòries esmenta aquesta ingenuïtat i imprudència de molts frares quan esclatà la revolució el juliol de 1936: «Desgraciadament els frares no es volgueren adonar de la gravetat de la situació. Contravenint la consigna, un va sortir encara amb hàbit, barba i tonsura. I la feina que donà... Dels que restaren a Olot alguns van demostrar la minoria d'edat en què solen viure bastants religiosos.»

Alguns religiosos que havien aconseguit ocultar-se i practicar el culte clandestí en cases particulars foren capturats força tardanament, com fou el cas del P. Frederic de Berga, que encapçalà la llista dels nous màrtirs. El P. Frederic fou detingut i occit a Barcelona

el dia 17 de febrer de 1937, quan feia més de mig any que havia esclatat la revolta! Fou també força tardana la detenció i execució dels caputxins Remigi de Papiol, Pacià de Barcelona i Tomàs de Castelló d'Empúries que, després de sofrir captiveri al castell de Montjuïc, foren occits després de confessar la seva condició religiosa al cementiri de Cerdanyola el mes de gener de 1937.

Tal com ja hem assenyalat més amunt, quan esclatà la revolta la majoria dels frares caputxins no donaren gaire importància als fets. Ho reconegué el P. Pacífic de Vilanova en una crònica sobre l'esclat de la guerra que escriví a Roma l'octubre de 1937: «El dia 18 de juliol de 1936 sentírem per ràdio les primeres notícies de la sublevació militar al Marroc. No ens alarmàrem excessivament, avesats com estàvem a moviments d'aquesta índole. A dir veritat, no ens donàvem ben bé compte del que ens venia a sobre, i tot va arranjar-se per una sortida de dos o tres dies.»

Els frares de Sarrià, però, no s'adonaren de la gravetat dels fets fins que des del terrat conventual, mentre feien la vigilància nocturna, esguardaren un bon nombre d'esglésies de Barcelona que, simultàniament, cremaven tot produint enormes fogueres...

Espiritualitat martirial

Avui, passats vuitanta anys de l'esclat de la guerra civil, l'estudi de l'impacte de la persecució religiosa a casa nostra és encara un gran repte. Tanmateix, la documentació ens permet de parlar de l'existència d'una segona revolució que es realitzà en paral·lel als episodis de la guerra i que comportà una sistemàtica violenta persecució religiosa i, alhora, també ens possibilita aproximar-nos a l'espiritualitat martirial dels que foren occits, configurada per una gran capacitat d'entrega amorosa i per un sincer perdó envers els seus botxins.

Aquesta tardor seran beatificats, si Déu vol, aquest grup de vint-i-sis framenors caputxins encapçalats pel P. Frederic de Berga, tots ells testimonis d'amor misericordiós i de fidelitat exquisida que enriqueixen el santoral de casa nostra i que són un magnífic colofó a aquest any dedicat a la vida consagrada, i un excel·lent pòrtic a l'any jubilar de la Divina Misericòrdia.

Celebració clandestina del pare Frederic.

EL MUNDO DE LAS HERENCIAS

“En el Bufete Rojas trabajamos para que cuando llegue el día en que ya no estés, tu familia pueda permanecer unida y que todo lo que te ha costado tanto acumular en vida, no sea motivo para dividirla cuando faltes.

Un buen testamento, bien explicado, con mucho amor y cariño puede ayudar a que este trámite tan doloroso pueda ser un poquito más fácil.”

Bufete Rojas

ABOGADAS ESPECIALISTAS EN HERENCIAS

TELÉFONO 93 246 60 96 / 93 265 89 22 CONTACTO mariaelbarojas@bufeterojas.es WWW.BUFETEROJAS.ES

Per ajudar a llegir la «Laudato si»

Deu preguntes i respostes clau per entendre el pensament ecològic del papa Francesc

Peio Sánchez

Director del Departament de Cinema de l'arquebisbat de Barcelona

1. ESTEM EN UN MOMENT CRUCIAL, DE PERILL, EN LA SITUACIÓ DEL PLANETA TERRA?

Semblen advertir-se símptomes d'un punt de ruptura, a causa de la gran velocitat dels canvis i de la degradació, que es manifesten tant en catàstrofes naturals regionals com en crisis socials o àdhuc financeres, donat que els problemes del món no poden analitzar-se ni explicar-se de forma aïllada. Hi ha regions que ja estan especialment en risc i, més enllà de qualsevol predicció catastròfica, el cert és que l'actual sistema mundial és insostenible des de diversos punts de vista, perquè hem deixat de pensar en els fins de l'acció humana (LS, 61)

Aquesta afirmació del «punt de ruptura» la fa el Papa en acabar el capítol sobre «El que passa a casa nostra», com una forma de sintetitzar el moment actual. En una altra ocasió es referirà a les mitges tintes en abordar el problema com «una petita demora en l'ensorrament» (LS, 194) o la situació de crisi ecològica i social com a «desafiament urgent» (LS, 13) en el pròleg on es presenta la motivació de l'encíclica.

El Papa se suma a tantes veus que assenyalen el risc sense retorn que hem d'abordar. «Mai no hem maltractat i ferit la nostra casa de tots com en els darrers dos segles» (LS, 53). Per això denuncia els que «semblen concentrar-se sobretot a emascarar els problemes i a amagar els símptomes» (LS, 26). La seva crida és «una invitació urgent a un nou diàleg sobre la manera com estem construint el futur del planeta». Aquest és el punt de partida que, com sol dir el mateix Papa, afecta una realitat i no una idea.

2. COM COL-LABORAR PLEGATS A L'HORA D'ABORDAR AQUEST MOMENT D'ESPECIAL RESPONSABILITAT?

També és necessari acudir a les diverses riqueses culturals dels pobles, a l'art i a la poesia, a la vida interior i a l'espiritualitat. Si de debò volem construir una ecologia que ens permeti de guarir tot el que hem destruït, llavors cap branca de les ciències i cap forma de saviesa no pot ser apartada, tampoc la religiosa amb el seu propi llenguatge (LS 63)

Francesc en l'encíclica se situa davant de «cada persona que habita aquest planeta» (LS, 3). Com ell mateix indica no és un text *ad intra* sinó «un diàleg amb tots sobre la nostra casa comuna». No s'adreça als catòlics, principalment ni exclusivament, sinó a tothom que tingui preocupació pel futur.

Amb aquesta intenció parteix de la recerca de les ciències sobre el canvi climàtic, les agressions a la biodiversitat, l'esgotament dels recursos o

la degradació social. Assumeix una perspectiva ecumènica (cita el patriarca Bartomeu i Paul Ricoeur) i de diferents tradicions religioses (així, en una nota al·ludeix a Ali Al-Kawwas, mestre sufi). A més de fixar l'atenció a textos ètics, com *La carta de la Terra*, o acords polítics, com la *Declaració de Rio sobre el medi ambient i el desenvolupament*. També recull la tradició catòlica citant especialment sant Francesc amb sant Bonaventura com a intèrpret, sant Tomàs d'Aquino com a mestre d'atzucacs, però també Romano Guardini, que segueix en la seva obra *El ocaso de la Edad Moderna*, i fins i tot Teilhard de Chardin, que cita com a homenatge/rehabilitació. Així mateix el caràcter universal i col·legial es denota en la quantitat de vegades que cita la Doctrina Social de l'Església i els Papes recents així com la profusió de referències a textos de diferents conferències episcopals d'arreu del món. *Laudato si* és, doncs, una encíclica sobre la qüestió social. S'afegeix al Magisteri Social de l'Església des de l'ecologia (LS, 15). Es ressalta en ella la col·laboració amb les diferents perspectives científiques, la recerca filosòfica, les tradicions religioses, les aportacions i reptes dels diferents països i de les organitzacions internacionals, el paper de les ONG i grups ecologistes per aportar una reflexió a tots els éssers humans. En aquesta clau desitja oferir allò propi de la fe cristiana com a font d'avituallament espiritual i ètic per a la humanitat.

3. CONTINUA VIGENT LA BONA NOTÍCIA DE PART DEL DÉU CREADOR?

Per a la tradició judeocristiana, dir «creació» és més que dir natura, perquè té a veure amb un projecte de l'amor de Déu en què cada criatura té un valor i un significat. La natura sol entendre's com un sistema que s'analitza, comprèn i gestiona, però la creació només pot ser entesa com un do que sorgeix de la mà oberta del Pare de tots, com una realitat il·luminada per l'amor que ens convoca a una comunió universal (LS, 76)

Aquesta Bona Notícia recorre tota l'encíclica, que malgrat el diagnòstic de gravetat no es torna pessimista davant la situació del món malalt. La confiança en la bondat original que prové del Déu Creador, que és amor trinitari, ens anima a contemplar l'harmonia i la bellesa on el do continua convertint-se en fraternitat universal, sent aquesta de tots els éssers humans i de tots els pobles, però alhora extensa a totes les criatures. Som, doncs, fills de la gratuïtat i la llibertat de forma més radical «en el Verb encarnat, perquè el Fill de Déu ha incorporat en la seva persona part de l'univers material, on ha introduït una llavor de transformació definitiva» (LS, 235). Jesucrist és el pont on la reconciliació es realitza, la seva Pasqua irradia per tota la terra, és la Vida que res ni ningú no pot arrebassar, més enllà i per damunt del pecat humà.

Des d'aquesta mirada, la fe il·lumina la matèria que es pot convertir fins a transparència sacramental, esdevé també instància crítica que desemmascara el que no prové de l'amor i alhora sosté l'esperança en el destí comú quan «Déu sigui tot en tots» (1Co 15,28).

4. COM COMPRENDELS GREUS PROBLEMES —LA CONTAMINACIÓ, L'ESGOTAMENT DELS RECURSOS, EL CREIXEMENT DESBOCAT DEL CONSUM O L'ABISME DE DESIGUALTAT— DES DE LA PROMESA DE FELICITAT QUE DÉU ENS OFEREIX?

L'existència humana es basa en tres relacions fonamentals estretament connectades: la relació amb Déu, amb el proïsme i amb la terra. Segons la Bíblia, aquestes tres relacions vitals s'han trencat, no sols externament, sinó també dins nostre. Aquesta ruptura és el pecat. L'harmonia entre el Creador, la humanitat i totes les coses creades va ser destruïda per haver pretès ocupar el lloc de Déu, negant-nos a reconèixer-nos com a criatures limitades (LS 66)

L'anàlisi i el diagnòstic són radicals. Estem sota les cadenes del pecat, hi ha una corrupció de les tres relacions. L'eclipsi de Déu de la modernitat ha col·locat la humanitat en un antropocentrisme desviat que ha sacrificat els éssers humans al paradigma tecnocràtic. Les relacions entre les persones i els pobres estan marcades per un abisme de desigualtat. I la terra es consumeix davant de l'interès depredador del benefici. Des de Caïn passant per Noè (LS, 70) fins als nostres dies el mal es propaga amb renovat poder. Oblidat del Déu Creador i sense reconèixer els seus límits, l'ésser humà adquireix la pretensió de ser dominador absolut del germà i de tot el creat (LS, 75).

La negació del projecte original de Déu implica avançar cap a la destrucció. En això l'encíclica es mou clarament en

la línia profètica. Una denúncia clara i rotunda contra la tècnica quan des del poder possessiu s'alia amb l'economia de les finances i la política acomodaticia per oblidar les persones i ferir la terra. Denuncia amb insistència que «Les finances ofeguen l'economia real» (LS, 109), així com els rescats de bancs es fan sense revisar un sistema de domini. En definitiva, que «el mercat per si mateix no garanteix el desenvolupament humà integral i la inclusió social» (LS 109). El mercat sense les persones, els poderosos sobre els febles, la tècnica sobre les finalitats, el guany esprement la terra són els greus pecats capitals d'avui.

5. QUINA RELACIÓ TÉ LA CRISI DE LA TERRA AMB EL CREIXEMENT DE LES DESIGUALTATS I DE LA POBRESA?

Avui no podem deixar de reconèixer que un veritable plantejament ecològic es converteix sempre en un plantejament social, que ha d'integrar la justícia en les discussions sobre l'ambient, per tal d'escoltar tant el clamor de la terra com el clamor dels pobres (LS, 49)

L'opció preferencial pels pobres és «una exigència ètica fonamental per a la realització efectiva del bé comú» (LS, 158). Tota l'encíclica situa, com hem vist, l'ésser humà en les tres relacions amb Déu, amb els altres i amb la terra. Aquesta íntima interdependència es manifesta ja en l'anàlisi on els pobres són les principals víctimes del canvi climàtic i són tractats residus d'un sistema que descarta les persones degradant la vida social. «L'ambient humà i l'ambient natural es degraden junts» (LS, 48). «No hi ha dues crisis separades, una d'ambiental i una altra de social, sinó una sola i complexa crisi socioambiental» (LS, 139).

Els exclosos, els febles, els aturats, els habitants dels països pobres són els menys protegits davant dels riscos ambientals, alhora que no tenen accés a les tecnologies per al desenvolupament i els béns per a la supervivència. Així, mentre que l'altra part del món consumeix, malgastant convulsivament béns, energia o informació, els més pobres pateixen mancances en les necessitats bàsiques.

Des de la realitat dels pobres, el bé comú esdevé la gran referència ètica. «El principi de la subordinació de la propietat privada a la destinació universal dels béns i, per tant, el dret universal al seu ús és una "regla d'or" del comportament social» (LS, 93). El Papa afirma que hi ha una propietat en comú del clima, dels oceans, del sol, de la terra que ha de ser respectada per damunt dels interessos privats o corporatius. És més, ressalta que han de ser compensades les desigualtats referides al deute ecològic, social i econòmic, cosa que implica una justícia que actua com a solidaritat compensatòria. L'eradicació de la pobresa i l'escalfament global exigeixen les mateixes mesures que suposen la

Deu accions d'ecologia integral per a parròquies, comunitats i entitats d'Església

1. Realitzar una auditoria energètica
2. Una neteja ecològica i recicladora
3. El mercat de l'intercanvi
4. El petit jardí
5. La botiga de comerç just
6. Formar un grup sobre justícia, pau i integritat de la creació
7. Resar i celebrar des de la cura de la celebració
8. Establir relacions des de l'acció social amb entitats de sensibilitat ecològica
9. Formar part d'una cooperativa de consum energètic
10. Relacionar l'economia amb la banca ètica

sortida del paradigma tecnocràtic.

6. PODEM CANVIAR I INVERTIR LES TENDÈNCIES INDIVIDUALISTES I MALGASTADORES DE LES NOSTRES SOCIETATS?

No hi ha sistemes que anul·lin per complet l'obertura al bé, a la veritat i a la bellesa, ni la capacitat de reacció que Déu continua encoratjant des del dedins dels cors humans. A cada persona d'aquest món li demano que no oblidï aquesta dignitat seva que ningú no té dret a prendre-li (LS, 205)

El Papa afirma que la conversió ecològica és possible. Des de la tradició cristiana implica renovar la vocació-missió que Déu ens ha encomanat: ser protectors de la seva obra, llaurant i cuidant el jardí del món. «Mentre "treballar" significa conrear, llaurar o forjar, "tenir cura" signifi-

ca protegir, custodiar, preservar, guardar, vigilar» (LS, 67). Aquesta confiança en el canvi rau, d'una banda, en la proximitat de Déu que ens ofereix la gràcia per a l'exercici de la responsabilitat i, de l'altra, en la nostra llibertat per acollir aquesta crida a col·laborar en la cura de la casa comuna.

Les diferents religions són font d'inspiració per a aquest canvi com a forces motivadores que obren sempre nous horitzons (LS, 199). Però també la raó en què estem units tots els éssers humans, amb la seva capacitat per percebre la necessitat i el sentit d'uns principis ètics comuns que ens obliguen a tots. Sense oblidar tampoc la sensibilitat estètica de tots els pobles i cultures que, després dels passos de la bellesa, de formes tant artesanals com artístiques, invita a l'admiració i a la responsabilitat amb la naturalesa encoratjant un canvi que enfronti la complicitat de la tecnologia i les finances.

La conversió té un punt de partida

que ha de ser «interior» (LS, 217) però es desplega com a conversió comunitària més enllà de la iniciativa individual i està cridada a ser planetària per canviar «el model de desenvolupament global» (LS, 194). Aquesta crida s'adreça prioritàriament a la consciència de cada ésser humà, però també a les comunitats, pobles i molt especialment als organismes internacionals.

7. DE QUINA MANERA ES POT TORNAR A LA HUMANITAT EL CONTROL SOBRE LA TÈCNICA I L'ECONOMIA DE LES FINANCES?

La cultura ecològica no es pot reduir a una sèrie de respostes urgents i parcials als problemes que van apareixent entorn de la degradació de l'ambient, l'esgotament de les reserves naturals i la contaminació. Hauria de ser una mirada distinta, un pensament, una política, un programa educatiu, un estil de vida i una espiritualitat que conformin una resistència davant l'avanç del paradigma tecnocràtic (LS, 111)

Davant de les postures derrotistes que pensen que no es pot fer res davant dels poders econòmics que regeixen el món sotmetent la política i generant víctimes entre els ciutadans alhora que destruint la terra, el Papa aposta per un canvi cultural-espiritual, per una mirada diferent.

Això suposa un procés de consciència dels ciutadans que, qüestionant l'antropocentrisme modern i el realisme pràctic, es fan capaços de posar límits als interessos individuals o de les corporacions transnacionals. Per això, com a punt de partida, cal créixer en nous hàbits quotidians com «evitar l'ús de material plàstic i de paper, reduir el consum d'aigua, separar els residus, cuinar només el que raonablement es podrà menjar, tractar amb cura els altres éssers vius, fer servir transport públic o compartir un mateix vehicle entre diverses persones, plantar arbres, apagar els llums innecessaris» (LS, 211). Però no n'hi ha prou amb aquests processos personals i familiars.

Aquestes mesures a petita escala han d'ampliar l'horitzó i establir xarxes socials que intervinguin activament en el canvi. Això implica una nova confiança en la convivència i en les relacions socials on les trobades i la col·laboració facin possible el futur. És un temps de passar a l'acció decidida, «sobrepasar-se, tornar a optar pel bé i regenerar-se» (LS, 205). La implicació és necessària davant dels problemes veïnals, locals i planetaris.

Per sostenir aquest impuls és urgent l'obertura i l'aprofundiment en una espiritualitat que motivï i impulsi aquest canvi imprescindible. El canvi cultural ha de comptar amb arrels espirituals per romandre.

8. COM CRÉIXER EN UNA ESPiritualitat DE LA CURA?

L'espiritualitat cristiana proposa una manera alternativa d'entendre

la qualitat de vida, i encoratja un estil de vida profètic i contemplatiu, capaç de gaudir profundament sense obsessionar-se pel consum (LS, 222)

L'encíclica proposa una espiritualitat compartida de la cura basada en la compassió (LS, 210) que té com a fons la fraternitat universal que entre tots formem (LS, 228). Aquesta espiritualitat comuna implica l'acollida de la gratuïtat que ens transcendeix, la sobrietat que descobreix com «menys és més», la simplicitat per valorar la petitesa, la sana humilitat capaç de reconèixer l'altre, la pau interior i l'alegria, així com la joia de la convivència i la comunió universal amb totes les criatures.

Com a espiritualitat de la resistència, implica deixar enrere la raó instrumental que mou a l'individualisme, al progrés indefinit, a la competència, al consumisme i al mercat sense regles (LS, 210). Per això cal assumir el repte d'una educació capaç de canviar l'estil de vida, oberta a descobrir els límits com a font d'harmonia, compromesa amb el bé comú i especialment dels més febles així com també lúcida per potenciar en les persones l'elecció per al bé.

L'espiritualitat de la cura es compromet compassivament especialment davant de la fragilitat, dels pobres prioritàriament i de l'ambient ferit en darrera instància. Això implica «simples gestos quotidians en què trenquem la lògica de la violència, de l'aprofitament, de l'egoisme» (LS, 230). El que implica el camí de les renúncies des de criteris com l'austeritat, el servei gratuït o l'honestetat. Es tracta d'una mística que ens animi, una mobilització interior que impulsi a l'acció personal i comunitària (LS, 216). En aquesta línia s'ofereixen les dues oracions finals: una, per a tots els que creuen en un Déu creador, i una altra, específicament cristiana.

9. QUÈ IMPLICA LA DEFENSA DE LA VIDA EN LA PERSPECTIVA CRISTIANA?

Quin tipus de món volem deixar als qui ens succeiran, als infants que estan creixent? Aquesta pregunta no afecta sols l'ambient de manera aïllada, perquè no es pot plantejar la qüestió de forma fragmentària. Quan ens interroguem pel món que volem deixar, entenem sobretot la seva orientació general, el seu sentit, els seus valors. Si no està bategant aquesta pregunta de fons, no crec que les nostres preocupacions ecològiques puguin aconseguir efectes importants. Però si aquesta pregunta es planteja amb valentia, ens porta inexorablement a altres qüestions molt directes (LS, 160)

Des de l'encíclica *Laudato si*, la defensa de la vida se situa en el marc del que el Papa ha descrit com l'ecologia integral. Aquesta opció per la vida s'oposa a les polítiques que plantegen el control de natalitat com a exigència ecològica, recordant com «cal reconèixer que el creixement demogràfic és plenament compatible amb un desenvolupament integral i solidari» (LS, 50). També insisteix a subratllar que «atès que tot està relacionat, tampoc no és compatible la defensa de la natura amb la justificació de l'avortament» (LS, 120).

Però per al papa Francesc la defensa de la vida exigeix una opció àmplia i global que implica tant la denúncia dels poders financers en què preval l'especulació com la crítica al deute que s'imposa als països pobres sense tenir en compte el greuge ecològic, tant el qüestionament de la conculcació del dret al treball, a l'habitatge o l'alimentació com l'exigència de màxima prioritat en l'eradicació de la pobresa, tant l'exigència del control efectiu de l'escalfament global com la proposta de canvi del model de desenvolupament que oblidia les persones.

Així, doncs, la defensa de la vida ha d'inserir-se, des de les tres relacions bàsiques (Déu, el germà i la terra), en una xarxa d'accions que aborden des d'un horitzó ampli, la conservació de l'ambient, el desenvolupament humà integral i la inclusió social. Una parcialització del sentit i de l'acció desviaria

de les qüestions fonamentals al voltant de la vida com a do de Déu.

10 QUINES CONSEQÜÈNCIES POLÍTQUES TÉ LA CURA DE LA CREACIÓ A L'HORA DE LA PARTICIPACIÓ DEMOCRÀTICA?

Atès que el dret a vegades es mostra insuficient per culpa de la corrupció, es requereix una decisió política pressionada per la població. La societat, a través d'organismes no governamentals i associacions intermèdies, ha d'obligar els governs a desenvolupar normes, procediments i controls més rigorosos. Si els ciutadans no controlen el poder polític —nacional, regional i municipal—, tampoc no és possible un control dels danys ambientals. D'altra banda, les legislacions dels municipis poden ser més eficaces si hi ha acords entre poblacions veïnes per sostenir les mateixes polítiques ambientals (LS, 179)

L'encíclica, en consonància amb la Doctrina Social de l'Església, sosté la importància de la política en el servei del bé comú (LS, 231), però ressalta la importància de les instàncies comunitàries de la societat civil. «Als problemes socials es respon amb xarxes comunitàries» (LS, 219).

Aquesta recuperació de les trames socials ve exigida per l'existència de la corrupció política així com pel «sotmetiment de la política davant la tec-

nologia i les finances que es mostra en el fracàs de les cimeres mundials sobre medi ambient» (LS, 54). L'equació tecnologia-finances-política (LS, 175) està destruint el planeta i marginant les persones. Trencar aquest cercle és vital per a aquest canvi ineludible, per això el Papa insisteix en la reconstrucció de la trama social. Reivindica una conversió ecològica que ha de ser una conversió comunitària a diversos nivells. Des d'una «autoritat política mundial» (LS, 175), que ja havien reclamat Joan XXIII i Benet XVI, perquè governés sobre els béns comuns globals des de l'efectiva representació dels pobles i els ciutadans en les decisions polítiques. Els seus objectius haurien de ser promoure el desarmament, la seguretat alimentària, la salvaguarda de l'ambient, el control de capitals, el canvi climàtic, els accessos a l'aigua i la conservació dels oceans (LS, 175). Des del nivell nacional, reduint i corregint les desigualtats, garantint normes reguladores i sancions de les agressions a l'ambient, controlant les fonts energètiques i la seva distribució comercial, gestionant els residus i el reciclatge així com planificant l'agricultura (LS, 177). Mentre que en un àmbit local es potencien les energies renovables, l'atenció als febles, el reconeixement de les poblacions indígenes, el desplegament urbanístic sostenible i es potencien cooperatives de consum i producció respectuoses amb el medi i les relacions justes (LS, 179).

«**F**ills estimats!, també avui l'Altíssim em concedeix la gràcia de poder-vos estimar i convidar a la conversió. Que Déu sigui el vostre demà, ni la guerra ni la inquietud ni la tristesa, sinó l'alegria i la pau han de regnar en els cors de tots els homes, i sense Déu no trobareu mai la pau. Per això, torneu a Déu i a la pregària perquè el vostre cor canti amb joia. Gràcies per haver respost a la meva crida!»

Missatge de la Reina de la Pau, 25 de juliol del 2015

Subscripció bimestral gratuïta *Eco Mª Reina de la Pau*: «Amics de Medjugorje»
C/ Sant Ignasi, 26 -1r - 08700 IGUALADA; Edició en castellà: C/ Mare de Déu dels Àngels, 32 - 08221 Terrassa (Barcelona)
Comandes llibres: hijosdemedjugorjeespana@gmail.com - Tel. 629 792 849 / 676 059 594
www.mensajerosdelareinadelapaz.org www.virgendemedjugorje.org

El jesuïta Pau Vidal explica el seu treball al Sudan del Sud

Moment de la xerrada al Casal Lloia de Barcelona.

Carme Munté

Una bona colla de familiars, amics i persones vinculades amb el Casal Lloia de Barcelona es van aplegar el 30 de juny per compartir les experiències de Pau Vidal. Aquest jesuïta català fa un any que es troba compartint les vicissituds del poble exiliat al Sudan del Sud, concretament a la zona de Maban. Els projectes del Servei Jesuïta als Refugiats a la zona tenen com a prioritat «que el temps d'exili no sigui en va». Per això un dels objectius són les activitats amb els joves. Després de les experiències prèvies a Libèria i Kenya, el jesuïta Pau Vidal es troba ara a Sudan del Sud, un país que va aconse-

guir la independència l'any 2011. Des del 2013, però, es viu una situació de guerra civil. A la zona de Maban tant s'hi poden trobar persones que fugen dels conflictes al Sudan del Nord com desplaçats interns del mateix Sudan del Sud. «En total, són 130.000 refugiats en quatre camps», explica Pau Vidal, alhora que precisa que el Servei Jesuïta als Refugiats tant atén els refugiats com la mateixa població local. «No hi ha diferència entre la situació que es viu al camp de refugiats i la que es viu al poble», afegeix. Les activitats del Servei Jesuïta als Refugiats estan relacionades amb l'educació, l'acompanyament als més vulnerables, l'educació per a joves i el treball pastoral.

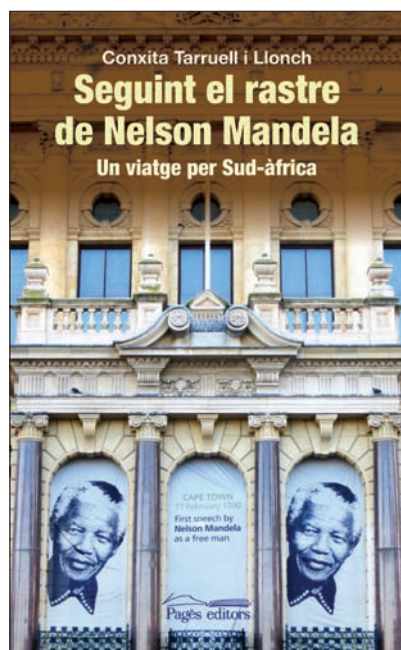
Redacció

«Les Benaurances de l'Evangeli ens donen felicitat, i volem ser "sal i llum" als nostres ambients.» Aquesta podria ser la conclusió dels quatre dies de campaments d'estiu que els joves de diferents parròquies de la diòcesi de Barcelona van celebrar a Sant Martí Sesgueioles. Va haver-hi espais de festa i joc, de reflexió i pregària, tot al voltant de les Benaurances. Els més de

60 nois i noies d'entre 13 i 18 anys van assumir les tasques diàries com una activitat més de servei als altres. No endebades la campanya d'enguany del moviment duia el títol de «serem feliços en l'amistat i el servei». Els joves del MCJ-MUEC (moviment diocesà de Joves d'Acció Catòlica) es troben regularment a les seves parròquies en grups que segueixen l'esperit de revisió de vida i les propostes de reflexió i formació del Moviment.

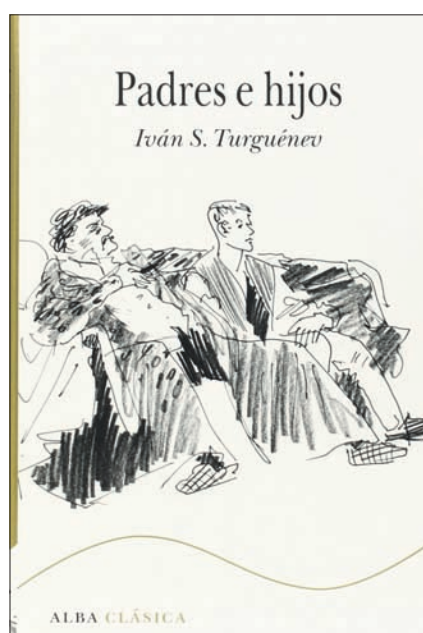
Llibres

CONXITA TARRUELL i LLONCH
Seguint el rastre de Nelson Mandela
Pagès Editors, 2015, 126 pàg.

«Vaig voler seguir un itinerari, recorrent els llocs per on Nelson Mandela va passar. Per a mi és un referent, lluitador per una justícia social, una persona que valoro per la seva fortalesa i el seu missatge de reconciliació», explica en el pròleg la professora, activista cultural i escriptora Conxita Tarruell. L'autora medita sobre la trajectòria política i personal de Mandela i del seu esperit de reconciliació.

IVÁN S. TURGUÉNEV
Padres e hijos
Alba Editorial, 2015, 284 pàg.

Aquest llibre d'Iván S. Turguénev —un dels tres colossos de la narrativa russa, juntament amb Dostoievski i Tolstoi—, que va ser escrit el 1862, parla de la problemàtica del conflicte entre els terratinents i una pagesia insatisfeta amb les seves condicions socials. La Rússia que es reflecteix en aquestes pàgines rep clarament la influència europea de França, Anglaterra i Alemanya.

RAIMON PANIKKAR
Diàleg intercultural i interreligiós
Fragmenta Editorial, 2015, 308 pàg.

La trobada entre les religions i entre les cultures és avui un fet ineludible. L'obertura és part de l'essència mateixa del diàleg. El diàleg intercultural i interreligiós, pel fet d'ajudar-nos a descobrir l'«altre» en nosaltres mateixos, contribueix a la realització personal i a la fecundació mútua de les tradicions humanes, que ja no es poden permetre viure en un estat d'isolació o de guerra.

VICENT MARQUÉS
Les millors coques catalanes
Cossetània Edicions, 2015, 190 pàg.

En el món de la cuina catalana les coques ocupen un lloc privilegiat. A la Mediterrània hi ha coques per tot arreu, les més conegudes de les quals són les pizzes italianes, però nosaltres també en tenim, de totes menes i amb molta més varietat. N'hi ha de recapte, de ceba, de sobrassada, d'espínacs, de pèsols... En aquest llibre n'hi ha dos centenars, entre coques i panades, tradicionals i ben vives encara.

Crítica literària

D'un temps d'un país

Sempre he estat una mica reticent a la lectura de les memòries de personatges coneguts, perquè sovint dubto de la seva imparcialitat en explicar els esdeveniments en els quals havien participat. Moltes vegades sembla que no pretenen gran cosa sinó justificar les seves actuacions. Però ara Publicacions de l'Abadia de Montserrat acaba de treure a la llum un llibre de memòries que he llegit amb molt d'interès per diversos motius, a més de la coneixença amb l'autor.

El seu títol ja és prou significatiu: *Un capellà gens clerical, un polític poc polític*. El seu autor, Josep Poca i Gaya, ha estat sempre —i per sort continua sent— un promotor cultural que des de diversos camps ha lluitat per la dignitat del país i per la llibertat personal dels individus, malgrat les circumstàncies sovint adverses en què molt sovint es va haver de moure.

L'interès d'aquestes memòries, al meu entendre, rau no pas en l'anecdota que acompanya les diverses etapes de la seva vida, sinó en el valor testimonial d'una època que transcorre des del primer franquisme fins als nostres dies. De fet, molts dels que avui ja tenim els cabells blancs ens hi podem sentir

JOSEP POCA GAYA

Un capellà gens clerical, un polític poc polític

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015, 198 pàg.

identificats.

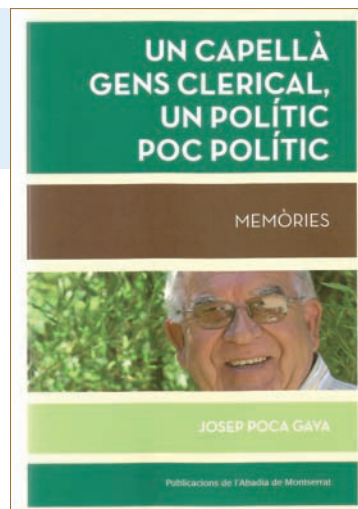
Els que vam néixer als anys quaranta sabem prou bé les divisions i rancúnies que enfrontaven vencedors i vençuts. Un fet que prenia a vegades caires dramàtics i venjances absurdes en els pobles petits. Si abans uns s'havien excedit, ara els altres tenien l'excusa perfecta per justificar les arbitriarietats. Un ambient que es feia palès també entre els infants tot i no entendre el perquè d'uns odis absurds.

Als 10 anys, Josep Poca entra al Seminari i ens explica des de les seves pròpies vivències el món del nacionalcatolicisme que s'hi vivia: resar en castellà, prohibició de qualsevol símbol català o ús públic de la llengua pròpia, tancament absolut als esdeveniments «de fora», prohibició absoluta de contacte amb el món femení... Un món que aviat va fer-se massa estret un cop deixada la gàbia d'or en què vivien els aspirants a capellà. Les esperances d'obertura que

es van obrir amb el Concili es van veure frustrades aviat per la rigidesa de les normes dels que tenien la jerarquia com un òrgan de poder i no de servei a la comunitat.

Per fidelitat a la pròpia concepció de la vida cristiana i en la perspectiva de futur, com molts altres va decidir secularitzar-se, però no pas com a renúncia a les pròpies creences sinó per dur a la pràctica la seva idea de servei al poble.

Comença aquí un periple que el portarà al món de la cultura en diverses editorials i al món de la política com a delegat de Benestar Social de Tarragona i més tard assessor del president del Parlament Joan Rigol. Són experiències que li permeten veure les interioritats del món polític —no sempre positives, però tampoc totes negatives— i treba-

Josep M. Carreras
Historiador

llar pel país «des de dins» per la dignificació dels valors de la catalanitat. Però no tenint ambició de poder, també deixa el món de la política de partits per dedicar-se a la recuperació de la memòria de personatges avui quasi oblidats i que mantingueren encesa la flama de la cultura en els temps més foscos

del franquisme. Edita per això els cinc volums de les Memòries de Maurici Serrahima i col·labora amb Josep Benet en la redacció dels seus darrers escrits, per desgràcia inacabats.

El llibre no és, doncs, una justificació de cap mena d'intervenció personal, sinó un repàs als darrers seixanta anys de la vida de Catalunya vistos des d'una perspectiva que compartim molts dels seus lectors. Molts de nosaltres podríem signar-lo. I aquí rau el seu interès.

Crítica cinematogràfica

Bitxos dolents

JURASSIC WORLD

DIRECTOR: Colin Trevorrow.

INTÈPRETS: Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Ty Simpkins, Nick Robinson, Omar Sy, entre altres.

MÚSICA: Michael Giacchino.

GÈNERE: ciència-ficció.

124 minuts.

Estats Units, 2015.

Fa 22 anys l'excel·lent i prolífic Steven Spielberg va dirigir *Jurassic Park*, una obra inspirada en la novel·la homònima de Michael Crichton en la qual s'explicava que uns nens innocents anaven a l'illa Nublar on un avi excèntric experimentava amb dinosaures als quals intentava controlar. Com era esperable, els dinosaures escapaven del control ferri dels científics i sembraven el terror al seu aire.

Aleshores el film va tenir un èxit tan aclaparador que Spielberg va tornar a dirigir-ne una segona part quatre anys després amb uns resultats semblants. Més tard la franquícia es va continuar explotant i el 2001 Spielberg va passar el testimoni de la realització a Joe Johnson que va obtenir uns resultats més decebedors amb un tercer lliurament.

15 anys després tornen els dinosaures d'illa Nublar aquesta vegada dirigits per Collin Trevorrow, un realitzador gairebé

desconegut que havia fet un únic i fluix llargmetratge (*Seguridad no garantizada*). Però aquesta vegada l'encert en l'elecció del realitzador és ple.

En Gray, un nen d'onze anys, visita amb el seu germà gran, en Zach, Jurassic World, un parc temàtic amb dinosaures reconstruïts genèticament, que s'ha instal·lat en la tristament famosa illa Nublar. En aquesta illa anys enrere hi van passar uns fets terribles que ara la nova direcció del Parc vol esborrar.

El Gray i el Zach aprofiten l'estada al Parc per evadir-se de la realitat familiar que comencen a intuir: la separació dels seus pares. Acompanyats d'una treballadora de Jurassic World, tots dos nens comencen una expedició apassionant per l'illa, però un membre de la seguretat del parc descobreix que un terrible, gegantí i mortífer dinosaure (l'*Indominus rex*) ha trencat la tanca de seguretat. Es dispara l'alarma i el terror es comença a escampar. Com és habitual en aquest gènere, la pel·lícula té dues parts ben diferenciades. A la primera es presenta la vida dels protagonistes, amb les seves llums i ombres, amb les seves situacions familiars i relacionals diferents. A poc a poc, també apareixen els perills que experimentaran els protagonistes (és el que espera l'espectador). En un segon moment, el film canvia totalment el ritme i el protagonisme l'agafen completament els animals.

La realització aquí és magnífica. Trevorrow dosifica de manera admirable el ritme del film (de fet, el dinosaure terrorífic no es veu fins ben avançada la segona part). Els efectes especials digitals són extraordinaris. La música, el ritme, la fotografia... tot contribueix a fer un film de monstres formidable que

atrapa l'espectador i no li dóna cap treva. L'espectacle és aclaparador i el públic (que ja sap a què va) s'ho passa d'allò més bé amb la maldat dels depredadors gegants i s'angunieja amb els pobres protagonistes.

La mà de Spielberg s'intueix darrere d'aquesta realització magnífica i diversos dels seus temes favorits estan presents en la història: la duresa de la desintegració de la família, la presència d'adolescents com a víctimes i herois, les conseqüències dels interessos econòmics enfront dels quals se sacrifica tot el que és humà.

Els actors estan bé. Els nois són creïbles i sorprèn veure Omar Sy (*Intocable*, *Samba*) en un paper tan allunyat del seu registre habitual. La música explota el tema original de John Williams al qual evoca una vegada i una altra i recorda així el que anys enrere va passar a l'illa.

Però tot això només és un paper de cel·lofana correcte en el qual embolica una pel·lícula d'acció excel·lent. Els protagonistes indiscutibles són els dinosaures, amb les seves dents, les urpes i els rugits terrorífics. Tota la resta és un bon embolcall per a un regal magnífic que garanteix una tarda de cinema terrorífica i apassionant i divertida alhora.

Semblava mentida que a l'illa Nublar hi pogués haver més sorpreses... però no és així, el filó no s'havia esgotat.

Haurem d'esperar quinze anys més per a una cinquena part? Fins aleshores, aneu a veure *Jurassic World*, perquè us ho passareu de por.

Josan Montull

Salesià

josan.montull@salesians.cat

RESERVAT EL DRET DE PUBLICACIÓ

Des del carrer

Ferran Busquets, director d'Arrels Fundació

«Mantenim tots els serveis oberts però ens calen voluntaris»

Carme Munté

En una gran ciutat com és Barcelona, l'agost és un mes ben estrany. Fora del centre neuràlgic, la capital cau en una mena de letargia fins que arriba setembre i tot sembla ressorgir. La pobresa, però, no fa vacances, i per això entitats com Arrels Fundació no poden abaixar la persiana ni penjar el cartell de «tancat per vacances». Amb l'objectiu de trobar nous voluntaris, Arrels Fundació ha iniciat una campanya de sensibilització. En parlem amb el director, Ferran Busquets.

Les persones que acull Arrels Fundació no fan vacances, tampoc les seves necessitats. Com es viuen aquests mesos de juliol i agost?

Malauradament la pobresa no fa vacances i per aquesta raó des d'Arrels no tanquem les portes durant l'estiu. Volem mantenir tots els serveis oberts però molts voluntaris no poden venir perquè marxen fora de Barcelona. És per això que fem una crida a voluntaris que durant l'any potser no poden venir però sí que poden el mes de vacances.

Calen 45 voluntaris per a aquest estiu. En quin tipus de perfil penseu?

Busquem gent que vulgui aprofitar l'estiu per apropar-se a la realitat de les persones que viuen al carrer i que pugui venir un mínim de dos cops la setmana durant el juliol i/o l'agost matins o tardes.

Gairebé 900 persones dormen als carrers de Barcelona. Ha augmentat el nombre?

Vam comptar unes 900 persones que dormen al carrer però no cre-

iem que hi hagi una tendència a l'alça sinó que la xifra es manté. La ciutat destina molts recursos a les persones però mentre aquests recursos no es basin en l'habitatge difícilment baixarà el nombre de persones que dormen als carrers de Barcelona.

Quines són les principals vulnerabilitats que afecten les persones que dormen al carrer?

Una persona que viu al carrer té vulnerats els drets a l'habitatge, a la seguretat, a la intimitat, a la salut. Viure al carrer redueix la vida fins a 20 anys respecte de la resta de la població. No hi ha fenòmens nous però sí que s'està parlant i es dona ressò a problemàtiques concretes com les estafes o agressions que reben les persones que viuen al carrer.

Què es necessita? 45 persones que vulguin fer un voluntariat aquest estiu, tres dies la setmana, en horari de matí o tarda.

Què faran? Voluntariat al centre obert d'Arrels, on funcionen els serveis de dutxa, rober i consigna; i voluntariat a la llar residencial d'Arrels, fent tasques d'acompanyament i consergeria.

Quins horaris? Al centre obert hi ha dos torns: de 9.30 a 12.30 h i de 16 a 19.30 h. A la llar hi ha tres torns: de 8 a 11.30 h, de 13 a 15 h i de 19 a 21 h

Com apuntar-s'hi? Escrivint un correu a voluntariat@arrelsfundacio.org.

Pensant-ho millor

Antoni Coll
Periodista

Hi havia una vegada un lli

Chesterton explica que un cert bisbe, lamentant que un protestant digués Pau en comptes de sant Pau, va comentar: «Almenys el podria anomenar senyor Pau!»

No és per descortesia que anomenem senzillament Francesc l'actual Papa, sinó que és el nom que ell va triar. I ho va fer per la seva admiració envers sant Francesc d'Assís, el qual no va ser un amant sentimental, ni menys un panteista. Anomenava germà un ase o un pardal concret, i estimava cada persona, no un conjunt nebulós.

Francesc, a la *Laudato si* («Lloat sigueu») no s'acontenta amb formulacions teòriques; la seva crida a la «conversió ecològica» passa per una conversió del cor, on les paraules *competitivitat* i *descartament* deixin pas a la paraula *germà*.

Una de les curiositats que apunta és que sant Francesc d'Assís demanava als seus religiosos que deixessin una zona de l'hort sense cultivar per poder apreciar les herbes i les flors que creixen de manera espontània, sense intervenció humana, i així admirar directament l'obra de la Creació. En una altra part de l'encíclica, el Papa esmenta aquella coneguda frase evangèlica en la qual Jesús convida a deixar de banda les preocupacions excessives i a fixar-nos en les aus del cel que la Providència alimenta i en els liris del camp, tan bonics que «ni Salomó, amb tota la seva magnificència, no anava vestit com cap d'ells». Kierkegaard va escriure un assaig suggeridor sobre aquest tema.

Explica una historieta que comença, com és preceptiu... «Vet aquí una vegada... un lli en un lloc apartat al costat d'un rierol (...) Era un lli vestit més formosament que Salomó, despreocupat i alegre tot el dia. Va passar que sovint el visitava un ocell i li cantava lloances d'altres llocs i paratges als quals el lli, en la seva immobilitat, no es podia desplaçar. Finalment, com que volia ser alguna cosa més que un lli desconegut, sense admiradors, sempre al costat del mateix rierol, va acceptar ser traslladat per l'ocell a aquests llocs on podria ser més admirat, però durant el viatge es va assecar i allà es va acabar tot.»

La moralitat és clara: la humilitat és millor que la vanitat. No és un cant al quietisme, però sí una lliçó contra l'avarícia. L'avarícia mou la societat del consum i empeny cap a una forma de vida que sovint ens perjudica i que ens fa oblidar que som obra del Creador.

Rauxa

Televisió, famosos i control social

Una de les formes més eficaces que té el poder per exercir el control sobre la població és fomentar la idolatria dels famosos. Sobretot en temps de crisi i d'insatisfacció social aquesta és una bona manera d'adormir consciències perquè distreu la gent dels problemes i de la injustícia en què viu immersa. Encara més, estar pendent del que fan o deixen de fer els personatges mediàtics anul·la el pensament, la capacitat crítica, i així la personalitat queda disminuïda. El resultat és que la població es torna més manipulable del que ja era. En aquesta forma de control social tenen un paper determinant els mitjans de comunicació, principalment la

televisió, perquè és a través d'ells que es fa arribar a la societat aquesta informació tòxica. Amb el pretext d'informar sobre música, cinema, gastronomia i sobretot esport no es fa més que presentar certs personatges d'aquests camps com si fossin semidéus intocables i dignes de ser adorats. L'enlluernament és de tanta magnitud que delictes que encenen els ànims quan són comesos per polítics o empresaris, són perdonats per aclamació popular si els comet un famós. Per escapar a aquest control el gest més revolucionari que es pot fer és tancar el televisor.

Eduard
Brufau